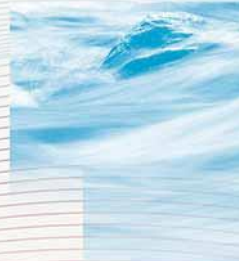

Verslechteringsstoets

IJsselzone, Veerweg te Olst

Documentcode: 16M8038.RAP002

Lievensense **CSO**
infra water milieu

Verslechteringstoets

IJsselzone, Veerweg te Olst

Documentcode: 16M8038.RAP002

Opdrachtgever

Gemeente Olst-Wijhe
Postbus 23
8130 AA Wijhe

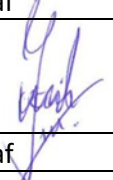

Contactpersoon opdrachtgever

Mevrouw B. Bartels

Contactpersoon LievensenseCSO

De heer D. van der Veen
T: +31 88 910 2006
E: DvdVeen@LievensenseCSO.com

Projectcode	16M8038
Documentnummer	16M8038.RAP002.
Versiedatum	16 maart 2018
Status	definitief

Autorisatie			
Documentnummer	Versiedatum	Status	
16M8038.RAP002	16 maart 2018	Definitief	
Opgesteld door:	Functie	Datum	Paraaf
Ing. D. van der Veen	Projectleider /Adviseur ecologie	16.03.2018	
Geverifieerd door:	Functie	Datum	Paraaf
De heer J. van Mil, MSc	Adviseur ecologie	16.03.2018	
Geverifieerd door:	Functie	Datum	Paraaf
Drs. H.C..M. Seegers	Afdelingshoofd en ecooloog	16.03.2018	

LIEVENSECSO MILIEU B.V.

BUNNIK

Postbus 2
3980 CA Bunnik
Regulierenring 6
3981 LB Bunnik

LEEUWARDEN

Postbus 422
8901 BE Leeuwarden
Orionweg 28
8938 AH Leeuwarden

MAASTRICHT

Postbus 1323
6201 BH Maastricht
Sleperweg 10
6222 NK Maastricht

HOOGVLIET

Postbus 551
3190 AM Rotterdam-Hoogvliet
Hoefsmidstraat 41
3194 AA Rotterdam-Hoogvliet

E-mail: info@LievensenseCSO.com
KvK-nummer: 30152124

Website: LievensenseCSO.com
BTW-nummer: NL. 8075.03.368.B.01

IBAN:NL63 ABNA 0570208009

Inhoudsopgave

Hoofdstuk	Pagina
1 Inleiding	2
2 Plangebied	3
2.1 Huidige situatie	3
2.2 Planontwikkeling en geplande ingrepen	5
2.3 Planning	7
2.4 Toekomstig gebruik	7
3 Toetsingskader	8
3.1 Wet natuurbescherming.....	8
3.2 Programmatische aanpak stikstof	9
3.3 Natura 2000-gebieden	10
3.4 Algemene doelstellingen Natura 2000	11
3.5 Natura 2000-gebied 'Rijntakken'	12
4 Onderzoekopzet.....	15
4.1 Verslechteringstoets Natura 2000.....	15
4.1.1 Selectie van relevante verstoringsfactoren	15
5 Actuele natuurwaarden	18
5.1 Selectie natuurwaarden.....	18
5.2 Broedvogelsoorten met een instandhoudingsdoelstelling.....	18
5.3 Niet-broedvogelsoorten met een instandhoudingsdoelstelling.....	20
6 Effectbeoordeling	23
6.1 Oppervlakteverlies en versnippering.....	23
6.2 Verstoring door geluid	23
6.3 Optische-, licht- en bewegingsverstoring	24
6.4 Verstoring in verandering populatie dynamiek op niet-broedvogels.....	25
7 Conclusie en advies.....	30
7.1 Conclusie.....	30
7.2 Cumulatieve effecten.....	30

Bijlagen

Bijlage 1	Wetgeving en beleid
Bijlage 2	Literatuur
Bijlage 3	Kaart regionale ligging
Bijlage 4	Foto's van het plangebied
Bijlage 5	Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied de Rijntakken

1 Inleiding

In opdracht van de Gemeente Olst heeft LievensesCSO Milieu B.V. in 2017 een oriënterend onderzoek (QuickScan) uitgevoerd naar de aanwezige natuurwaarden in het plangebied 'IJsselzone' (LievensesCSO Milieu B.V., 2017, documentnummer: 16M8038.RAP001.Qsn). Op basis van het oriënterend onderzoek is geconcludeerd dat de voorgenomen ingreep mogelijk negatieve gevolgen heeft voor de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden in en binnen de invloedssfeer van de 'IJsselzone' (voortaan plangebied). Deze toets is de eerste fase in de toetsing aan de Wet natuurbescherming onderdeel gebiedsbescherming. Voor een deel van de IJsselzone, de rotonde en de nieuwe ontsluitingsweg, is reeds door Royal Haskoning DHV (2017, referentie: T&PBE5223R002D04) een voortoets uitgevoerd. In deze voortoets van Royal Haskoning DHV is geconcludeerd dat voor het deel rotonde en de nieuwe ontsluitingsweg een verslechteringstoets (ook bekend als uitgebreide voortoets) uitgevoerd moet worden, om nader te bepalen of mogelijke effecten significant zijn op niet-broedvogels door afname van foerageergebied en/of door extra verstoring. In de onderhavige verslechteringstoets is voor het deel rotonde en de nieuwe ontsluitingsweg een verslechteringstoets uitgevoerd en is simultaan een uitgebreide toetsing voor het recreatiegebied en Abbott Biologicals B.V.-terrein uitgevoerd. In paragraaf 2.2 staat weergegeven welke plannen getoetst zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gebiedsbescherming. In paragraaf 4.1.1 wordt nader ingegaan op wat onder deze verslechteringstoets wordt verstaan.

Het doel van de verslechteringstoets is vaststellen of de effecten die de voorgenomen ingreep mogelijk veroorzaken op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden zich daadwerkelijk voordoen dan wel kunnen worden uitgesloten. Als significante effecten niet kunnen worden uitgesloten, is een Passende Beoordeling noodzakelijk. Onderhavige verslechteringstoets richt zich daarmee alleen op het voornemen: aanleg en gebruik van de rotonde en de nieuwe ontsluitingsweg (voortaan Deelgebied Rotonde) en de aanleg van het recreatiegebied (voortaan Deelgebied recreatiegebied), leidt tot mogelijk significante effecten op niet-broedvogels door afname van foerageergebied en/of door extra verstoring.

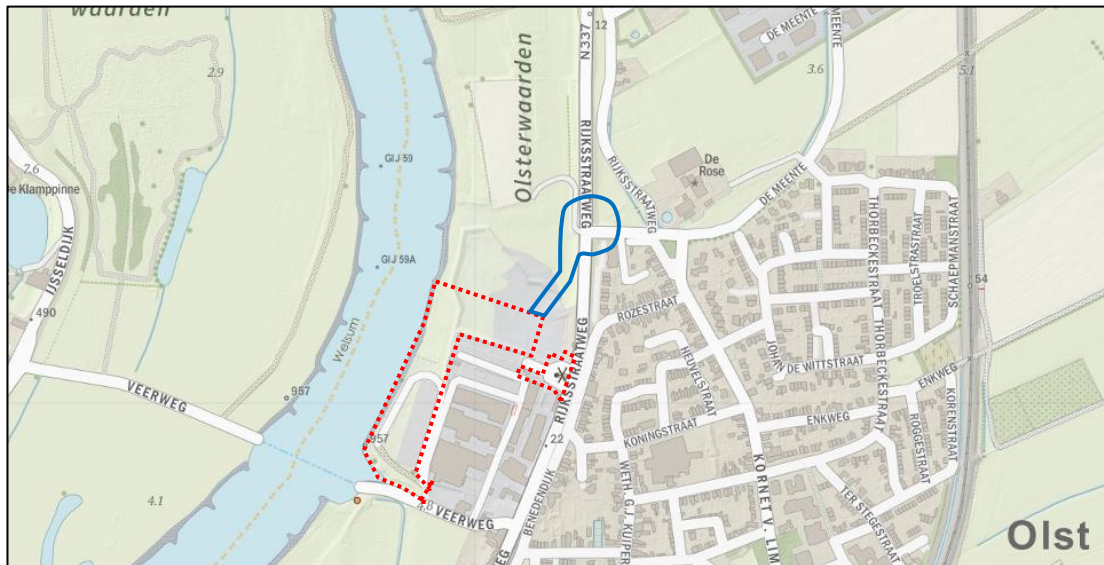
LievensesCSO Milieu B.V. is door Normec Certification gecertificeerd voor de ISO 9001- en de 14001-normen en heeft een eigen kwaliteitssysteem. De medewerkers van LievensesCSO Milieu B.V. voor de uitvoer van flora- en faunaonderzoeken zijn allen VCA gecertificeerd. Daarnaast is LievensesCSO lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). LievensesCSO Milieu B.V. is niet aansprakelijk voor (vervolg)schade welke kan voorkomen op basis van de inhoud en resultaten van de opgestelde QuickScan. Dit rapport is opgesteld op verzoek van de opdrachtgever en is zijn eigendom.

2 Plangebied

2.1 Huidige situatie

Het plangebied is gelegen aan westzijde van Olst (Provincie Overijssel; figuur 2.1 en bijlage 3, blauwe contour). Het plangebied bestaat grofweg uit een rotonde en nieuwe ontsluitingsweg (figuur 2.1, blauwe contour) en de ontwikkelingen rondom het gebouw van Abbott Biologicals B.V, en de aanleg van een recreatiegebied (figuur 2.1, rode contour).

Figuur 2.1: Situering van het plangebied in rood ten opzichte van haar omgeving (Bron: opdrachtgever).

Het plangebied wordt aan de westzijde begrensd door de IJssel, aan de noordzijde door de rest van de uiterwaard Olsterwaarden, ten oosten door het gebouw van Abbott Biologicals B.V. en de molen en ten zuiden door de Veerweg (Olst). Het plangebied bestaat uit een parkeerplaats, met enkele bomenrijen en een solitaire wilg (zie figuur 2.2). Hiernaast, is aan de oever van de IJssel een grasland, met een goed onderhouden (jaarlijks maaibeheer) oever aanwezig en plaatselijk enkele ruigtestruwelen.

Figuur 2.2: Deel van het plangebied vanaf de zuidzijde (Veerweg, bron: google.nl)

De beoogde rotonde en ontsluitingsweg liggen op de kruising De Meent en de Rijksweg (N337) met een smalle strook richting het zuiden naar Abbott Biologicals B.V. (figuur 2.3). Het huidige gebruik bestaat uit (bestemmings-)verkeer, voormalige asfaltfabriek Olasfa en natuurgebied. De rotonde en ontsluitingsweg liggen grotendeels buiten beschermd gebied. Een klein deel van de rotonde en een groot deel van de ontsluitingsweg lopen door Natura 2000-gebied de 'Rijntakken' (figuur 2.4).

Figuur 2.3: Deel van het plangebied vanaf de nieuw te realiseren rotonde richting het zuiden (bron: google.nl)

Figuur 2.4: Deel van het plangebied wat overlapt met Natura 2000-gebied de Rijntakken

2.2 Planontwikkeling en geplande ingrepen

De werkzaamheden bestaan uit het aanleggen van een nieuw parkeerterrein ten noorden van het bedrijventerrein van Abbott Biologicals B.V., het aanleggen van een nieuwe ontsluitingsweg tussen het nieuw te ontwikkelen parkeerterrein en de kruising Rijksstraatweg/De Meente, het ontwikkelen van (dag)recreatievoorzieningen op het terrein ten westen van het bedrijventerrein van Abbot en de ontwikkeling van het terrein rondom de molen.

Ten behoeve van deze ontwikkelingen worden grofweg de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Herinrichting van een beperkt deel van de uiterwaard ten westen van het bedrijventerrein t.b.v. recreatie (zie figuur 2.5 en 2.7).
- Langs en/of door het terrein blijft in het kader van het Natuurnetwerk Nederland een groene verbindingzone met ruigte en/of struweel behouden en zal versterkt worden.
- Aanleg van een openluchttheaterplaats en een uitkijkplaats
- Aanleg van wandelpaden en een parkeerplaats voor recreanten
- Verwijderen van het asfalt bij het huidige parkeerterrein aan de westzijde van het bedrijventerrein van Abbott Biologicals B.V.
- Aanleg van het nieuwe parkeerterrein (voor medewerkers en leveranciers) ten noorden van het bedrijventerrein van Abbott Biologicals B.V. (zie figuur 2.5).
- Bouw van een schuur nabij de molen.
- Aanleg van een nieuwe ontsluitingsweg (zie figuur 2.6).
- Aanpassing van kruising (Rijksstraatweg en De Meente) naar rotonde (zie figuur 2.6).

Om het parkeerterrein van Abbott Biologicals B.V. ligt een dijkkring en op dit grondlichaam wordt een meidoornhaag van 1,5 meter hoog geplant. Het parkeerterrein wordt 70 bij 130 meter en biedt plaats aan circa 280 auto's. Het parkeerterrein wordt voorzien van oriëntatieverlichting (bijvoorbeeld met bewegingsmelders) die zo min mogelijk last geven voor haar omgeving.

De herinrichting van de uiterwaard tussen het bedrijf van Abbott Biologicals B.V. en de IJssel bestaat uit het inrichten ten behoeve van dag-recreatieve voorzieningen. Deze voorzieningen bestaan onder andere uit wandelpaden, een openluchttheaterplaats en een uitkijkpunt. De recreanten dienen gebruik te maken van de parkeerplaats die ten westen van Abbott Biologicals B.V. wordt gerealiseerd. Naast het gebruik voor het parkeren door dag-gasten worden acht camperplekken gerealiseerd, de totale oppervlakte van het nieuwe parkeerterrein bedraagt 2.300 m². De camperplaatsen liggen aan de westzijde van het parkeerterrein. Open vuur en het gebruik van barbecues is op het gehele terrein verboden. In de oeverzone en op de recreantenparkeerplaats wordt geen verlichting aangebracht. Ten noorden van de recreantenparkeerplaats wordt een openluchttheater van circa 29 bij 21 meter gerealiseerd. Het openluchttheater zal enkele keren per jaar gebruikt worden ten behoeve van regionale activiteiten zoals een voorstelling van de lokale basisschool. Aan de zuidzijde van de oeverzone wordt een uitkijkpunt gerealiseerd bestaande uit grasstenen, het uitkijkpunt heeft een diameter van circa 15 meter. De ophoging van zowel het openluchttheater als het uitkijkpunt is tezamen niet meer dan 50 m³.

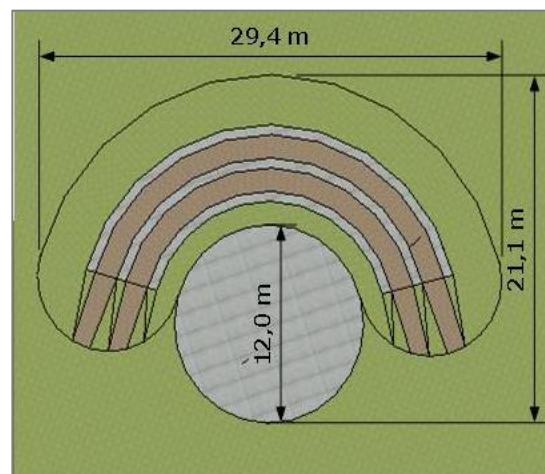
Voor de realisatie van de nieuwe inrichting worden geen gebouwen gesloopt en geen bomen of struweel verwijderd. Alle werkzaamheden (inclusief de aanleg van de kade) worden vanaf het land uitgevoerd. Ten behoeve van de realisatie worden geen grootschalige graafwerkzaamheden uitgevoerd, er wordt maximaal 50 m³ grond van buiten het plangebied aangevoerd. Omdat geen grootschalige graafwerkzaamheden worden uitgevoerd is bemaling niet noodzakelijk. Enige lichte graafwerkzaamheden zijn nodig voor de aanleg van verharding.

Figuur 2.5: Nieuwe situatie: schetsontwerp

Figuur 2.6: Ontwerp kruising Rijksweg/De Meente

Figuur 2.7: Detail openluchttheater

2.3 Planning

Ten behoeve van de aanlegwerkzaamheden is nog geen exacte planning bekend. Globaal kan de aanleg worden opgedeeld in drie fases: 2^e helft 2018, 1^e kwartaal 2019 en 2^e/3^e kwartaal 2019. De duur en geplande werkzaamheden staan aangegeven in tabel 1.

Tabel 1 Aanlegfases IJsselzone Veerweg te Olst

Planning	Duur	Werkzaamheden
2 ^e helft 2018	duur enkele weken	Aanleg rotonde en ontsluitingsweg
2 ^e helft 2018	duur enkele weken	Aanleg wandelpaden en uitkijkpunt
1 ^e kwartaal 2019	duur enkele weken	Aanleg parkeerterrein Abbott
2 ^e /3 ^e kwartaal 2019	duur twee weken	Aanleg rest recreatiegebied

2.4 Toekomstig gebruik

Na aanleg van het recreatieterrein, zal naar verwachting sprake zijn van beperkte verkeerstoename op de aan te leggen rotonde en ontsluitingsweg. Het huidige terrein (het gehele plangebied) wordt momenteel gebruikt door enkele dagrecreanten en mensen die hun hond uitlaten, het gaat naar verwachting om circa 20 mensen die dagelijks het terrein bezoeken. In de nieuwe situatie zal het aantal mensen die hun hond uitlaten niet toenemen. De overige dagrecreatie is afhankelijk van het seizoen en kan worden opgesplitst in zomer en winter. In hoofdstuk 4 wordt nader ingegaan wat de effecten zijn op het toekomstige gebruik.

Tabel 2 Aanlegfases IJsselzone Veerweg te Olst

Groep	Zomer	Winter
hondenbezitters	20 dagelijks	
campergasten	2 a 3 per week	1 a 2 per week
wandelaars	40 in het weekend	
openluchttheater bezoekers	50, 3 x per jaar	

3 Toetsingskader

3.1 Wet natuurbescherming

De Wet Natuurbescherming vervangt sinds 1 januari 2017 de Natuurbeschermingswet 1998, Flora- en faunawet en de Boswet en voorziet hiermee in een gemoderniseerd wettelijk kader voor de bescherming van natuurgebieden, dier- en plantensoorten en houtopstanden. Een belangrijk deel van de in de wet opgenomen regels bestaat uit de tot omzetting van de internationale verplichtingen op het vlak van bescherming van de biologische diversiteit, in het bijzonder de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De wet richt zich in de basis op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit,
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De wet geeft tevens invulling aan de in het bestuursakkoord natuur gemaakte afspraken over decentralisatie van taken en verantwoordelijkheden van het Rijk naar de provincies. De instrumenten en begrippenkaders van de Wet natuurbescherming zijn zo goed mogelijk afgestemd op andere onderdelen van het omgevingsrecht, in het bijzonder de toekomstige Omgevingswet.

Het gebiedsbeschermingsdeel van de Wnb voorziet in de bescherming van natuurgebieden van Europees belang welke behoren tot het Natura 2000-netwerk. Deze gebieden worden beschermd om de gunstige staat van instandhouding van vogelsoorten, habitattypen en andere planten- en diersoorten te behouden en waar nodig te herstellen. De basis wordt gevormd door de zorgplicht (artikel 1.11) waarin gesteld wordt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.

In de wet is hiervoor een vergunningensysteem opgenomen waarin voorafgaand aan een plan of project de mogelijk schadelijke handelingen worden getoetst. Hieraan gekoppeld kan het bevoegd gezag preventieve dwingende maatregelen opleggen om schadelijke effecten te voorkomen. In beginsel treedt Provincie Overijssel, waarin de ingreep plaatsvindt, op als bevoegd gezag ten aanzien van de Wet natuurbescherming.

Bij ontwikkelingen binnen de door de Wnb beschermde gebieden, kunnen negatieve effecten optreden. Ook kunnen effecten optreden wanneer een ontwikkeling in de omgeving van een beschermd gebied plaatsvindt en het gebied daarbij beïnvloedt (externe werking). Daarnaast is het ook mogelijk dat gebieden, die een belangrijke relatie hebben met een beschermd gebied, beïnvloed worden en zo een indirect effect hebben op het beschermde gebied.

Het is dan ook verboden zonder vergunning van het bevoegd gezag projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten, die - gelet op de instandhoudingsdoelstelling – de kwaliteit

van het gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben¹. Voor vergunningverlening is dan een habitattoets nodig.

De eerste stap betreft de oriëntatiefase waarin sprake is van een voortoets of verslechteringsstoets (uitgebreide voortoets). Centraal staat dan de vraag of er een kans op een significant negatief effect is. Indien dergelijke effecten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten dan dient een Passende beoordeling opgesteld te worden, alsmede een plan-MER, waarin de effecten op Natura 2000-gebied worden onderzocht. Indien uit deze beoordeling blijkt dat ook na het treffen van mitigerende maatregelen daadwerkelijk sprake is van een significant negatief effect, dan dient om voor vergunningverlening in aanmerking te komen vervolgens voldaan te worden aan de zogenaamde ADC-criteria:

- er zijn geen Alternatieven;
- er is sprake van een Dwingende reden van groot openbaar belang;
- vooraf zijn adequate Compenserende maatregelen getroffen.

De wet voorziet eveneens in het beschermen van het gebied tegen handelingen buiten het Natura 2000-gebied met een mogelijk negatief effect op de beschermde habitats en hieraan gekoppelde soorten. Dit is geregeld op basis van de zogenaamde externe werking.

Verder dienen in een passende beoordeling ook eventuele cumulatieve effecten te worden onderzocht, zoals bijvoorbeeld gecombineerde effecten van nieuwe infrastructuur, woongebieden en recreatieve functies op dezelfde soorten en habitats.

3.2 Programmatische aanpak stikstof

Op 1 juli 2015 is de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) in werking getreden. Deze aanpak is door middel van een AMvB opgenomen in de Wet Natuurbescherming. Met de PAS pakken de rijksoverheid, provincies en andere betrokkenen de stikstofproblematiek binnen Natura 2000 aan. De PAS heeft tot doel economische ontwikkelingen samen te laten gaan met het realiseren van Natura 2000-doelen. Met de PAS wordt een samenhangend pakket van maatregelen vastgesteld waardoor de stikstofdepositie binnen Natura 2000 wordt beperkt. Daarbij gaat het enerzijds om een pakket nationale maatregelen, om ervoor te zorgen dat de daling van de depositie die al plaatsvindt, nog eens extra wordt versneld. Anderzijds gaat het om herstelmaatregelen binnen Natura 2000 (om te komen tot de meest effectieve maatregelen wordt per Natura 2000-gebied een gebiedsanalyse uitgevoerd). Het positieve effect van deze maatregelen wordt (gedeeltelijk) benut om ontwikkelingsruimte te bieden voor economische activiteiten.

Aan de PAS is een rekenmodel gekoppeld, de AERIUS Calculator. Hiermee berekent de initiatiefnemer hoeveel stikstofemissie en -depositie een activiteit veroorzaakt en welke claim de activiteit legt op de beschikbare ontwikkelingsruimte. Uitgangspunt voor de toetsing betreft de beoogde situatie. De systematiek is op hoofdlijnen als volgt:

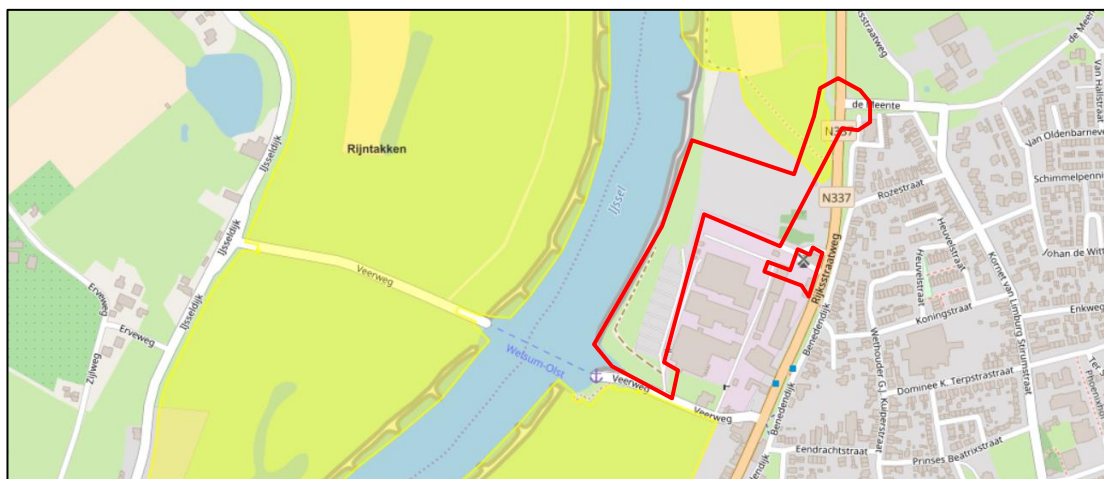
¹ Volgens de EU-handleiding treedt 'verslechtering' op, wanneer de door de habitat ingenomen oppervlakte afneemt of wanneer er een dalende lijn optreedt met betrekking tot de specifieke betekenis van een gebied voor de instandhouding van de habitat of de daarmee 'geassocieerde typische soorten' op lange termijn. Van 'verstoring' is volgens de EU-handleiding sprake, wanneer uit populatie-dynamische gegevens blijkt dat de soort het gevaar loopt niet langer een levensvatbare component van de natuurlijke habitat te blijven.

- Bij een bijdrage van meer dan 1 mol/ha/jaar² op verzuring gevoelige habitats is een vergunning noodzakelijk. Voor de huidige, feitelijke situatie is geen ontwikkelingsruimte nodig. Wel voor de eventuele depositie die samenhangt met de uitbreiding. Bij het doen van de aanvraag doet de initiatiefnemer een beroep op de PAS. De PAS levert de onderbouwing dat de natuurdoelen van Natura 2000-gebieden niet in gevaar komen. Dit maakt de - door de Natuurbeschermingswet vereiste - passende beoordeling veel eenvoudiger;
- Bij een bijdrage tussen de 0,05 en 1 mol/ha/jaar hoeft de initiatiefnemer geen vergunning aan te vragen, maar kan worden volstaan met een melding bij het bevoegd gezag. De melding heeft betrekking op de uitbreiding en niet op het huidige, feitelijke gebruik;
- Bij een bijdrage < 0,05 mol/ha/jaar is geen vergunningsplicht of melding aan de orde. De initiatiefnemer hoeft niets te doen.

3.3 Natura 2000-gebieden

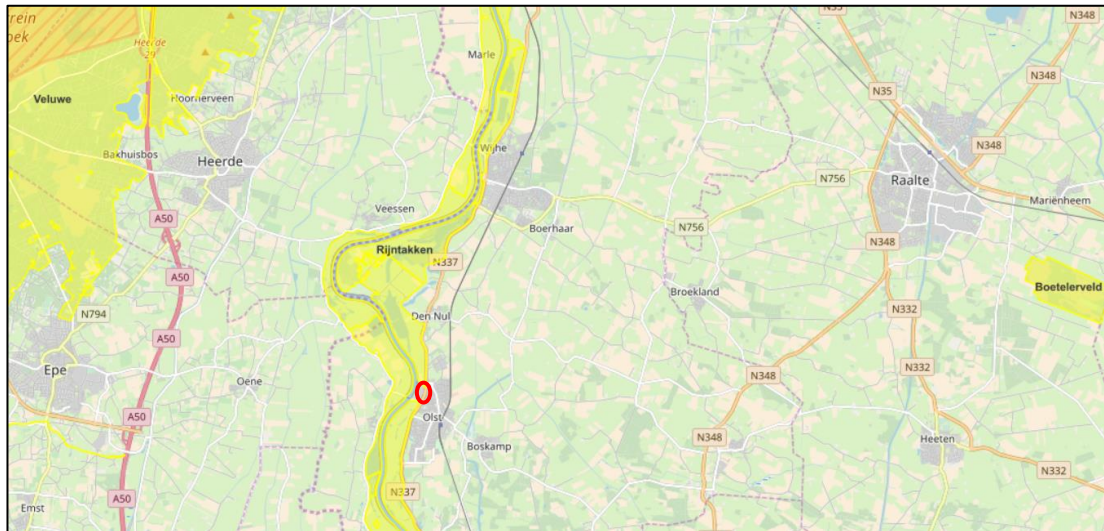
Het plangebied is gesitueerd nabij de Natura 2000-gebieden 'Rijntakken' (figuur 3.1). Op grotere afstand liggende de Natura 2000-gebieden 'Veluwe' en 'Boetelerveld' (figuur 3.2). De Veluwe 7,7 kilometer ten westen van het plangebied en het Boetelerveld op 14,4 kilometer ten oosten van het plangebied. Het plangebied zelf ligt voor het grootste deel buiten Natura 2000-gebied de 'Rijntakken', enkel het deel bij de rotonde heeft een overlap met Natura 2000-gebied de 'Rijntakken' (figuur 2.4).

Natura 2000-gebied de 'Rijntakken' is aangewezen als Habitat- en Vogelrichtlijngebied het dichtstbijzijnde deel is aangewezen als Vogelrichtlijngebied. Het dichtstbijzijnde gebied wat is aangewezen als habitatrichtlijngebied ligt op 1,75 kilometer ten noorden van het plangebied (figuur 3.3). Voor deze onderhavige verslechteringstoets wordt daarmee enkel gekeken naar de mogelijke effecten op de doelstellingen van het Vogelrichtlijngebied.

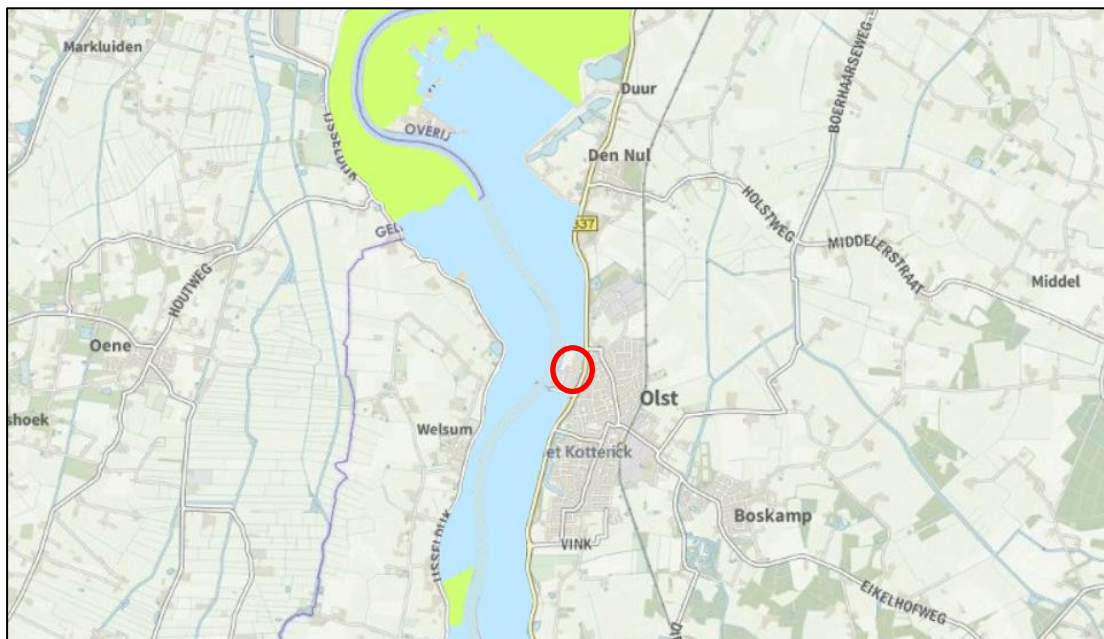

Figuur 3.1: situering van het gehele plangebied in rood ten opzichte Natura 2000-gebied 'Rijntakken' (Bron: Synbiosys Alterra).

² Voor een aantal Natura 2000-gebieden, waaronder de 'Brabantse Wal' is de grenswaarde van 1 mol/ha/jaar inmiddels verlaagd naar 0,05 mol/ha/jaar omdat er geen of nog slechts zeer beperkt ontwikkelingsruimte beschikbaar is.

Figuur 3.2: Globale situering van het gehele plangebied in rood ten opzichte Natura 2000-gebieden (Bron kaart: Synbiosys Alterra).

Figuur 3.3: Globale situering van het gehele plangebied ten opzichte van VR gebied (blauw) en VR+HR gebied (groen) (Bron kaart: Synbiosys Alterra).

3.4 Algemene doelstellingen Natura 2000

Voor alle Natura 2000-gebieden zijn algemene doelen geformuleerd die betrekking hebben op behoud van de bijdrage aan de biologische diversiteit en de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie (EU). Deze algemene doelen staan voor behoud en, indien van toepassing, herstel van:

1. De bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;

2. De bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de EU, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrichtlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aanwezen;
3. De natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
4. De op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aanwezen.

Vanuit de Europese Unie zijn twee richtlijnen inzake de bescherming van Natura 2000 gebieden opgesteld, de habitatrichtlijn en de vogelrichtlijn. Beide Natura 2000-gebieden in en binnen de invloedssfeer van het plangebied zijn aangewezen als vogelrichtlijngebied.

Het doel van de Vogelrichtlijn (Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand) is de bescherming, het beheer en de regulering van de in de lidstaten voorkomende vogels. De bescherming van soorten en de aanwijzing van beschermde gebieden voor specifieke soorten van Bijlage I en voor trekvogels zijn verwerkt in de Wet natuurbescherming

3.5 Natura 2000-gebied 'Rijntakken'

De Rijn stroomt Nederland binnen bij Spijk, kort daarna splitst de rivier op in een noordelijk en zuidelijk deel. De Boven-Rijn die uitloopt richting het westen in de Waal en de Neder Rijn die uitloopt richting het westen in de Lek en IJssel. Een deel van de uiterwaarden rondom deze rivieren is aangewezen als Natura 2000-gebied: uiterwaarden IJssel, uiterwaarden Neder-Rijn, Gelderse Poort en Waal. Natura 2000-gebied de 'Rijntakken' heeft een oppervlakte van 23.000 hectare waarvan 8.350 hectare is aangewezen als Vogel- en habitatrichtlijngebied het overig deel is aangewezen als Vogelrichtlijngebied. Het plangebied grenst aan de uiterwaarden van de IJssel.

Het deelgebied 'Uiterwaarden IJssel' omvat het systeem van de rivier de IJssel, de aanliggende oeverwallen en de uiterwaarden. De IJssel is een zijtak van de Rijn en loopt van Arnhem tot aan het IJsselmeer. Het landschap is ontstaan in een periode dat de rivier een veel groter deel van de waterafvoer verzorgde en de monding nog een echte delta was. De IJssel neemt in perioden van hoge afvoer 1/6 deel van de Rijnafvoer voor haar rekening. In perioden met lage afvoer wordt het water op peil gehouden door de stuw in de Neder- Rijn. Gedurende het winterhalfjaar zijn grote delen van de uiterwaarden geïnundeerd raken. De overstromingsduur en -frequentie variëren sterk van jaar tot jaar. Er zijn grote verschillen in het buitendijkse gebied, verschillen in hoogteligging, afwisseling tussen smalle en brede delen en tussen dichte kleinschalige en grote open delen. Plaatselijk treedt grondwater uit en monden beken uit in het IJsseldal. Zandige kalkrijke oeverwallen en rivierduinen worden afgewisseld met kleiige, vlakke stroomdalen.

Bij Arnhem en Dieren snijdt de rivier de stuwwal van de Veluwe aan. Tot aan Olst zijn in het verleden brede meanders (kronkelwaarden) gevormd. In het middendeel stroomt de rivier tussen relatief smalle, hooggelegen uiterwaarden. Bij Zalk, in het benedendeel, krijgt de rivier een breder bed dat bij Kampen overgaat in een kleine delta. De IJssel verbindt een aantal natuurgebieden met elkaar:

- de natuurgebieden langs de rivieren, in de Gelderse Poort en bovenstrooms langs de Rijn in het zuiden;
- de laagveenmoerassen van Noordwest Overijssel in het noorden;
- de Randmeren en het Ketelmeer met aansluiting op het IJsselmeer in het westen.

In tabel 3.1 zijn de relevante instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebied de 'Rijntakken' opgenomen. De instandhoudingsdoelstellingen met betrekking tot habitatoorten en habitattypen zijn weergegeven in bijlage 5.

Tabel 3.1 Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied 'Rijntakken': SVI landelijk Landelijke Staat van Instandhouding (-- zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig) en doelstellingen (= behoudsdoelstelling en > verbeter- of uitbreidingsdoelstelling)

		SVI Landelijk	Doelstelling		
			oppervlakte	kwaliteit	populatie*
Broedvogels					
A004	dodaars	+	=	=	45
A017	aalscholver	+	=	=	660
A021	roerdomp	--	>	>	20
A022	woudaapje	--	>	>	20
A119	porseleinhoen	--	>	>	40
A122	kwartelkoning	-	>	>	160
A153	watersnip	--	=	=	17
A197	zwarte stern	--	=	=	240
A229	ijsvogel	+	=	=	25
A249	oeverzwaluw	+	=	=	680
A272	blauwborst	+	=	=	95
A298	grote karekiet	--	>	>	70
niet- Broedvogels					
A005	fuut	-	=	=	570
A017	aalscholver	+	=	=	1300
A037	kleine zwaan	-	=	=	100
A038	wilde zwaan	-	=	=	30
A039	toendrarietgans		=	=	125f
A039	toendrarietgans	+	=	=	2800s
A041	kolgans		=	=	35400f
A041	kolgans	+	=	=	180100s
A043	grauwe gans		=	=	8300f
A043	grauwe gans	+	=	=	21500s
A045	brandgans		=	=	920f
A045	brandgans	+	=	=	5200s
A048	bergeend	+	=	=	120
A050	smient	+	=	=	17900f,s
A051	krakeend	+	=	=	340
A052	wintertaling	-	=	=	1100
A053	wilde eend	+	=	=	6100
A054	pijlstaart	-	=	=	130
A056	slobeend	+	=	=	400
A059	tafeleend	--	=	=	990
A061	kuifeend	-	=	=	2300

		SVI Landelijk	Doelstelling		
			oppervlakte	kwaliteit	populatie*
A068	nonnetje	-	=	=	40
A125	meerkoet	+	=	=	8100
A130	scholekster	--	=	=	340
A140	goudplevier	--	=	=	140
A142	kievit	-	=	=	8100
A151	kemphaan	-	=	=	1000
A156	grutto	--	=	=	690
A160	wulp	+	=	=	850
A162	tureluur	-	=	=	65

*prioritair habitattypen

foerageergebied (f), slaap- en rustplaats (s)

4 Onderzoeksopzet

4.1 Verslechteringstoets Natura 2000

In de onderhavige verslechteringstoets wordt nagegaan of de effecten die door de voorgenomen ingreep mogelijk leiden tot een verslechtering of verstoring van de instandhoudingsdoelstellingen. Centraal staat de vraag of er een kans op een significant³ negatief effect is.

Indien een dergelijk significant effect niet op voorhand kan worden uitgesloten dan dient een passende beoordeling te worden opgesteld. De huidige, feitelijke (legale) situatie vormt het referentiekader voor de effectbeoordeling. Onbenutte ruimte binnen de vigerende bestemmingen is daarmee geen onderdeel van de referentiesituatie. Uitgangspunt voor de beoordeling van de effecten op Natura 2000 is de invulling van de planontwikkeling zoals die in hoofdstuk 2 is beschreven.

De overheid heeft in de vorm van de effectenindicator 'Natura 2000 – ecologische randvoorwaarden en storende factoren' een instrument ontwikkeld waarmee mogelijk schadelijke effecten als gevolg van een voornemen kunnen worden verkend (Broekmeyer, 2005 & aanvulling uit 2008). In de effectenindicator zijn de 19 meest voorkomende storende factoren beschreven. Een soort of habitatype is gevoelig voor een storende factor als 'in zijn algemeenheid' het voorkomen van de storende factor leidt tot negatieve effecten op een soort of habitatype. Negatieve effecten kunnen weer de gunstige staat van instandhouding beïnvloeden. De mogelijke effecten van de geselecteerde storingsfactoren, op de door de Wet Natuurbescherming beschermde soorten en habitatypes, worden hieronder besproken.

4.1.1 Selectie van relevante verstoringfactoren

Op basis van de ingreep en de instandhoudingsdoelstellingen komen vanuit de effectenindicator de volgende storingsfactoren naar voren voor het gehele Natura 2000-gebied 'Rijntakken' en daarmee dus zowel voor het gehele Habitat- en Vogelrichtlijngebied: oppervlakte verlies (1), versnippering (2), verzuring en vermessing door stikstof in de lucht (3 en 4), verontreiniging (7), verdroging (8), verstoring door geluid (13), verstoring door licht (14), verstoring door trilling (15), optische verstoring (16) en verstoring door mechanische effecten (17) en verandering in populatie dynamiek.

---

³ Het begrip significant speelt een sleutelrol bij het beoordelen van de vergunbaarheid van een ingreep in het kader van de Natuurbeschermingswet. In de factsheet nr. 25: "Significantie' bij beoordeling van gevolgen voor Natura 2000-gebieden" geeft de Commissie voor de Milieueffectrapportage aan op welke wijze het begrip significantie moet worden geïnterpreteerd bij een dergelijke toetsing. De beoordeling of een effect al dan niet significant is, wordt benaderd vanuit de instandhoudingsdoelstellingen. Deze zijn vastgelegd in de aanwijzingsbesluiten voor de Natura 2000-gebieden. Er zijn instandhoudingsdoelstellingen voor habitatypes en voor soorten.

- Voor habitatypes gaat het om behoud of uitbreiding van de oppervlakte en/of behoud of verbetering van de kwaliteit.
- Voor soorten gaat het om behoud of uitbreiding van de oppervlakte van het leefgebied, behoud of verbetering van de kwaliteit van het leefgebied en behoud of uitbreiding van de populatieomvang.

Als uit de Passende beoordeling blijkt dat een instandhoudingsdoel door het project of plan (mogelijk niet gehaald wordt, wordt het effect als significant beschouwd.

In tabel 4.1 is per projectonderdeel aangegeven welke versturende effecten worden verwacht bij aanleg en gebruik van het beoogde plangebied ten opzichte van het Vogelrichtlijngebied van Natura 2000-gebied 'Rijntakken'.

Tabel 4.1: Selectie van relevante verstoringsfactoren per ingreep op niet-broedvogels

Verstoringsfactor	Plangebied
1: oppervlakte verlies	x
2: versnippering	x
3: verzuring	
4: vermesting	
5: verzoeting	
6: verzilting	
7: verontreiniging	
8: verdroging	
9: vernatting	
10: stroomsnelheid	
11: overstromingsfrequentie	
12: dynamiek substraat	
13: geluid	x
14: licht	x
15: trillingen	
16: optische verstoring	x
17: mechanische effecten	
18: populatie dynamiek	x
19: soortensamenstelling	

De verslechteringsstoets dient te worden doorlopen wanneer uit de voortoets is gebleken dat negatieve effecten als gevolg van de planontwikkeling niet kunnen worden uitgesloten. De voortoets kan ook op voorhand uitgebreid worden als op voorhand duidelijk is, dat er mogelijk sprake is van negatieve effecten. In de verslechteringsstoets wordt daarmee dieper dan een voortoets ingegaan op mogelijke effecten. In dit geval betreft het dan een verslechteringsstoets (m.a.w. een uitgebreide voortoets). In deze verslechteringsstoets wordt beoordeeld wat het gevolg van de negatieve effecten op populatieniveau zijn. Onderdeel van de verslechteringsstoets is het beoordelen van effecten door cumulatie. De mate van verstoring moet per situatie, aan de hand van de instandhoudingsdoelen in het betreffende gebied, beoordeeld worden. Indien uit de nadere beoordeling volgt dat deze effecten significant zijn, dan dient een Passende beoordeling te worden uitgevoerd.

Royal Haskoning DHV heeft voor een beperkt deel, zijnde de rotonde en ontsluitingsweg, reeds een voortoets uitgevoerd (2017, referentie: T&PBE5223R002D04). Uit de voortoets blijkt dat een verslechteringsstoets nodig is voor de rotonde en ontsluitingsweg, omdat deze delen binnen Natura 2000-gebied vallen en mogelijk sprake is van oppervlakteverlies van rust- en foerageergebied voor niet-broedvogels (tabel 4.2).

Uit het onderzoek van Royal Haskoning DHV bleek al in 2017 dat de rotonde en ontsluitingsweg (deel wat binnen Natura 2000-gebied ligt), geen functie te hebben voor broedvogels met een instandhoudingsdoelstelling. Voor de andere delen van het plangebied

(zijnde het recreatiegebied en Abbott Biologicals B.V.-terrein) geldt deze conclusie ook omdat dit buiten Natura 2000-gebied valt. Voor het recreatiegebied en het Abbott Biologicals B.V.-terrein is daarmee geen sprake van oppervlakteverlies voor broedvogels behorende bij Natura 2000-gebied. Bovendien is er ook geen sprake van oppervlakteverlies van niet-broedvogels van Natura 2000-gebied, omdat het recreatiegebied en Abbott Biologicals B.V.-terrein buiten deze begrenzing valt. Mogelijk is er wel sprake van externe werking op het rust- en foerageergebied van niet-broedvogels (tabel 4.2) op het naastgelegen Natura 2000-gebied. Daarom wordt het gehele plangebied meegenomen in onderhavige toetsing.

Op basis van de voortoets van Royal Haskoning kan niet worden uitgesloten dat de niet-broedvogels die het plangebied mogelijk gebruiken negatieve effecten ondervinden. De negatieve effecten hebben betrekking op de rust- en foerageerfunctie. De (mogelijk) aanwezige niet-broedvogels verliezen daarmee op de lange termijn een deel van hun rust- en/of foerageergebied door oppervlakteverlies door afname van Natura 2000-gebied door de aanleg van de rotonde en ontsluitingsweg en mogelijk externe werking door de aanleg en het gebruik van het recreatiegebied en het Abbott Biologicals B.V.-terrein. In tabel 4.2 wordt per soort aangegeven of de soort nabij het plangebied verwacht kan worden. De soorten die mogelijk voorkomen binnen verstoringafstanden van het plangebied worden in de verslechteringsstoets besproken.

Tabel 4.2: Gebruik van het plangebied en haar omgeving door niet-broedvogels

Niet-broedvogel		Gebruik droge delen in en rondom het plangebied	Gebruik plangebied en directe omgeving 'geïndeerd' (winterperiode)
A005	fuut	nee	mogelijk
A017	aalscholver	nee	mogelijk
A037	kleine zwaan	mogelijk	mogelijk
A038	wilde zwaan	mogelijk	mogelijk
A039	toendrarietgans	mogelijk	mogelijk
A041	kolgans	mogelijk	mogelijk
A043	grauwe gans	mogelijk	mogelijk
A045	brandgans	mogelijk	mogelijk
A048	bergeend	nee	mogelijk
A050	smient	mogelijk	mogelijk
A051	krakeend	nee	mogelijk
A052	wintertaling	nee	mogelijk
A053	wilde eend	mogelijk	mogelijk
A054	pijlstaart	nee	mogelijk
A056	slobeend	nee	mogelijk
A059	tafeleend	nee	mogelijk
A061	kuifeend	nee	mogelijk
A068	nonnetje	nee	mogelijk
A125	meerkoet	nee	mogelijk
A130	scholekster	mogelijk	mogelijk
A140	goudplevier	nee	nee
A142	kievit	mogelijk	mogelijk
A151	kemphaan	nee	nee
A156	grutto	mogelijk	mogelijk
A160	wulp	mogelijk	mogelijk
A162	tureluur	mogelijk	mogelijk

5 Actuele natuurwaarden

5.1 Selectie natuurwaarden

Grote delen van Nederland zijn in de afgelopen jaren onderzocht op aanwezige beschermde soorten. De gegevens afkomstig van deze onderzoeken zijn grotendeels gepubliceerd in boeken (soortverspreidingsatlassen), rapportages of zijn op internet te raadplegen. Voor deze rapportage is tevens gebruik gemaakt van de informatie uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDF, 2010 t/m 2018) en de gegevens van beschikbare SOVON NEM-tellingen van de winter 2010/2011 t/m- de winter van 2015/2016). De beschikbare gegevens over het voorkomen van beschermde natuurwaarden in en binnen de directe omgeving van het plangebied zijn geanalyseerd en in het veld (middels de Quickscan; LievenseCSO Milieu B.V., 2017) geverifieerd.

5.2 Broedvogelsoorten met een instandhoudingsdoelstelling

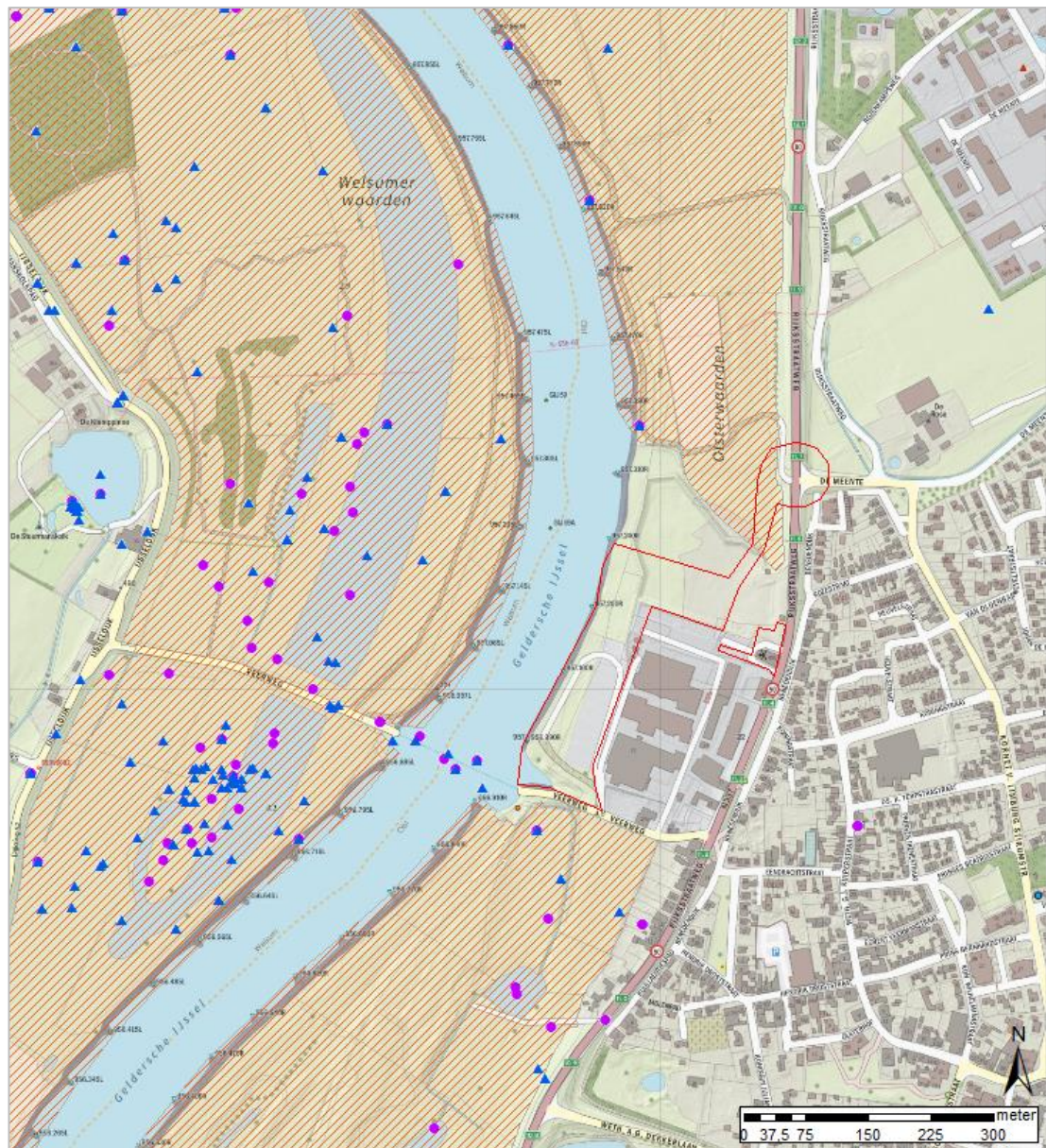
In tabel 5.1 worden voor alle aangewezen soorten in Natura 2000-gebied Rijntakken de instandhoudingsdoelstelling weergegeven en de actuele getelde aantallen. Van deze broedvogelsoorten is in de voortoets geconcludeerd dat geen broedbiotoop aanwezig is in het deel van Rijntakken dat overlapt met het plangebied.

Tabel 5.1: Aantallen en ontwikkeling van broedvogels in Natura 2000-gebied de 'Rijntakken' (bron: Netwerk Ecologische Monitoring)

Soort	Gebieds- doel	Functie	Aantal*						Trend**	
			2011	2012	2013	2014	2015	2016	sinds 1990	afgelopen 10 jaar
aalscholver	660	b	472	594	525	641	527	592	+	0
blauwborst	95	b	?	?	?	{260}	?	?	+	+
dodaars	45	b	?	?	?	{90}	?	?	+	-
grote Karekiet	70	b	5	5	7	7	12	9	-	-
ijsvogel	25	b	24	24	25	57	73	?	+	+
kwartelkoning	160	b	10	76	32	10	10	6	0	-
oeverzwaluw	680	b	[1208]	909	[1198]	[1247]	1590	?	+	-
porseleinhoen	40	b	2	2	21	2	4	53	-	+
roerdomp	20	b	8	5	5	6	8	?	+	+
watersnip	17	b	?	?	?	{8}	?	?	onbekend	
woudaap	20	b	6	4	4	5	2	5	0	~
zwarte Stern	240	b	223	250	264	239	205	?	0	0

* uitgedrukt als broedparen

** symbolen: + significante matige toename van < 5% per jaar, 0 stabiel, geen significante trend, - matige significante afname van < 5% per jaar en ~ onzeker, geen trend aantoonbaar

Figuur 5.1: Waarnemingen van de afgelopen 10 jaar van broedvogels (punten) en niet-broedvogels(driehoeken)

In figuur 5.1 zijn alle waarnemingen van soorten met een instandhoudingsdoelstelling als broedvogel vermeld (inclusief waarnemingen uit de winter). In tabel 5.2 is weergegeven welke gegevens vanuit de database beschikbaar zijn en hoe deze zich verhouden tot het plangebied. Op basis van deze tabel kan worden geconcludeerd dat binnen de verstoringgevoelige afstand in de afgelopen 10 jaar in het broedseizoen waarnemingen vermeld worden van aalscholver, dodaars, ijsvogel, kwartelkoning en porseleinhoen (tabel 5.2). Er kan echter gesteld worden dat op de oostoever van de IJssel binnen een straal van 500 meter rond de werkzaamheden geen geschikt broedbiotoop voor broedvogels aanwezig is, met uitzondering van mogelijk IJsvogel en oeverzwaluw. Beide soorten zijn echter weinig gevoelig voor optische en geluidverstooring door werkzaamheden, en geschikt broedgebied ligt direct langs de oevers van de IJssel, op enige afstand van de werkzaamheden.

Tabel 5.2: Informatie met betrekking tot het aantal vermeldingen in de NDFF, afstand van (losse) waarnemingen van broedvogelsoorten met een instandhoudingsdoelstelling ten opzichte van het plangebied voor de broedperiode en hun verstoringsgevoelige afstand.

Soort	Aantal vermeldingen binnen 5 kilometer	Dichtstbijzijnde waarneming	Verstoringsafstand			
			foeragerend/rustend vluchten	alert	vluchten	broedend alert
aalscholver	1331	55	75	150	50	75
blauwborst	6	276	25	25	100	225
dodaars	929	422	200	450	75	150
grote karekiet	1	3720	25	25	100	225
ijsvogel	1258	123	25	50	onb	onb
kwartelkoning	43	135	50	75	onb	onb
oeverzwaluw	292	330	25	25	100	225
porseleinhoen	2	2250	50	75	onb	onb
roerdomp	4	0	75	125	25	75
watersnip	450	1170	125	300	100	200
woudaap	0	n.v.t.	75	125	25	75
zwarte Stern	38	1300	50	75	125	275

5.3 Niet-broedvogelsoorten met een instandhoudingsdoelstelling

In tabel 5.3 zijn de seizoen gemiddelden en seizoen maxima voor niet-broedvogels in Natura 2000- gebied 'Rijntakken' vermeld. Voor een groot aantal van de soorten is de trend stabiel of toenemend (0, + of ++). Voor vier soorten is in de afgelopen 10 jaar geen duidelijke trend waarneembaar (~). Voor 10 soorten is in de afgelopen 10 jaar een negatieve trend waarneembaar (-- of -), het gaat om de volgende soorten: grauwe gans, grutto, kemphaan, Kievit, kleine zwaan, pijlstaart, scholekster, smient, tafeleend en tureluur.

In figuur 5.3 zijn alle waarnemingen (inclusief waarnemingen in de zomer) van niet-broedvogels met een instandhoudingsdoelstelling opgenomen. In tabel 5.4 is weergegeven welke gegevens vanuit de database beschikbaar zijn en hoe deze zich verhouden tot het plangebied. Op basis van deze tabel kan worden geconcludeerd dat binnen de verstoringsgevoelige afstand in de afgelopen 10 jaar waarnemingen vermeld worden van aalscholver, bergeend, brandgans, fuut, grauwe gans, kolgans, krakeend, pijlstaart, slobbeend, smient, tafeleend, toendrarietgans en wilde eend. Dit zijn de soorten die beoordeeld zullen worden in de onderhavige verslechteringstoets.

Tabel 5.3: Aantallen en ontwikkeling van niet-broedvogels in Natura 2000-gebied de 'Rijntakken' (bron: Netwerk Ecologische Monitoring)

Soort	Gebiedsdoel	Functie	Aantallen uitgedrukt als	Aantallen						Trend	
				10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16	Sinds 1990	Afgelopen 10 jaar
aalscholver	1300	f, s	seiz. gem.	805	846	1031	985	919	796	++	~
			seiz. max.	3211	3487	3277	4484	3375	2848		
bergeend	120	f	seiz. gem.	91	105	79	118	92	108	+	~
brandgans	920	f	seiz. gem.	2826	5637	8728	4099	4188	4148	++	+
	5200	s	seiz. max.	?	10810	19625	14999	9153	?		
fuut	570	f	seiz. gem.	524	470	574	664	680	598	+	+
goudplevier	140	f	seiz. gem.	10	10	30	89	?	9	--	--
grauwe gans	8300	f	seiz. gem.	14264	16697	15827	14699	13669	12431	++	0
	21500	s	seiz. max.	onbekend							
grutto	690	f, s	seiz. gem.	94	125	71	104	117	184	-	--
			seiz. max.	1131	1379	1175	1438	952	1353		
kemphaan	1000	f	seiz. gem.	onbekend						--	--
kievit	8100	f	seiz. gem.	2637	4067	3086	2664	2795	3827	-	-
kleine zwaan	100	f, s	seiz. gem.	27	7	16	1	3	onbekend	--	--
			seiz. max.	40	26	42	onbekend				
kolgans	35400	f	seiz. gem.	37802	43484	48412	44848	43171	45231	++	~
	180100	s	seiz. max.	167170	179839	213999	194743	129385	115232		
krakeend	340	f	seiz. gem.	962	1298	1720	1323	1774	2256	++	++
kuifeend	2300	f	seiz. gem.	2259	2702	2784	2342	2059	1922	+	0
meerkoet	8100	f	seiz. gem.	7388	5540	6710	5358	5778	5831	-	~
nonnetje	40	f	seiz. gem.	31	30	57	42	30	31	-	~
pijlstaart	130	f	seiz. gem.	35	75	45	18	16	52	-	-
scholekster	340	f, s	seiz. gem.	177	166	138	138	181	179	0	-
			seiz. max.	1117	721	753	694	1055	834		
slobeend	400	f	seiz. gem.	270	363	325	383	457	403	+	0
smient	17900	s	seiz. gem.	6758	7239	7514	6462	6019	5161	+	-
tafeleend	990	f	seiz. gem.	454	308	542	282	224	188	--	-
toendra-rietgans	2800	s	seiz. max.	onbekend							
tureluur	65	f	seiz. gem.	30	39	34	18	24	11	-	-
wilde eend	6100	f	seiz. gem.	4892	5207	6531	4819	4030	4628	-	0
wilde zwaan	30	f, s	seiz. gem.	17	4	11	3	6	6	-	~
			seiz. max.	onbekend							
wintertaling	1100	f	seiz. gem.	882	1483	1172	1201	984	1136	+	+
wulp	850	f, s	seiz. gem.	617	651	632	731	745	1023	+	0
			seiz. max.	2053	1757	2482	2738	2768	3004		

*symbolen: ++ significante sterke toename van >5% per jaar, + significante matige toename van < 5% per jaar, 0 stabiel, geen significante trend, - matige significante afname van < 5% per jaar -- sterke significante afname van >5% per jaar en ~ onzeker, geen trend aantoonbaar

Tabel 5.4: Informatie met betrekking tot het aantal vermeldingen in de NDFF, afstand van niet-broedvogelsoorten met een instandhoudingsdoelstelling ten opzichte van het plangebied en hun verstoringgevoelige afstand.

Soort	Aantal vermeldingen binnen 5 kilometer	Dichtstbijzijnde waarneming	Verstoringsafstand	
			foeragerend/rustend	
			vluchten	alert
aalscholver	1331	55	75	150
bergeend	1025	340	250	575
brandgans	631	245	566	3125
fuut	1546	278	200	450
goudplevier	0	n.v.t	100	175
grauwe gans	2099	84	566	3125
grutto	0	n.v.t	125	300
kemphaan	0	n.v.t	125	300
kievit	0	n.v.t	100	175
kleine zwaan	105	456	175	400
kolgans	1570	95	566	3125
krakeend	1545	235	250	575
kuifeend	0	n.v.t	250	575
meerkoet	0	n.v.t	100	200
nonnetje	0	n.v.t	250	575
pijlstaart	301	483	250	575
scholekster	0	n.v.t	125	300
slobeend	963	309	250	575
smient	984	42	250	575
tafeleend	632	434	250	575
toendrarietgans	234	353	566	3125
tureluur	0	n.v.t	125	300
wilde eend	1335	127	250	575
wilde zwaan	289	543	175	400
wintertaling	1256	606	250	575
wulp	0	n.v.t	125	300

6 Effectbeoordeling

In dit hoofdstuk wordt op basis van de uitgangspunten voor de planontwikkeling bekeken of sprake kan zijn van negatieve effecten op de aanwezige en te ontwikkelen natuurwaarden van het Natura 2000-gebied 'Rijntakken'. Verschillende elementen van de planontwikkeling kunnen leiden tot effecten op de aanwezige en te ontwikkelen natuurwaarden. De mogelijke effecten van de storingsfactoren, de aanwezige en te ontwikkelen natuurwaarden van de Natura 2000-gebieden, worden hieronder besproken.

De effectenbeoordeling houdt rekening met tijdelijke effecten (gedurende de uitvoering van de werkzaamheden) en langdurige effecten (na de uitvoering). In hoeverre het mogelijk is om een complete effectanalyse te maken, is afhankelijk van de volledigheid en bruikbaarheid van de beschikbare verspreidingsgegevens en over de uit te voeren werkzaamheden en uitvoeringsplanning zoals deze nu bekend zijn.

6.1 Oppervlakteverlies en versnippering

De rotonde en nieuwe ontsluitingsweg hebben een overlap met het Natura 2000-gebied 'Rijntakken'. De overlap bevindt zich aan de rand van de begrenzing van het Natura 2000-gebied, waardoor versnippering geen effect vormt. Het initiatief leidt wel tot oppervlakteverlies binnen het Natura 2000-gebied, te weten 0,5 hectare.

Het deel waar overlap plaats vindt ligt direct naast de N337 en de voormalige asfaltfabriek. Het huidige gebruik bestaat uit een weiland met Engels raaigras.

Zoals ook in paragraaf 4.1.1. Weergegeven vindt voor het recreatiegebied en het Abbott Biologicals B.V.-terrein er geen oppervlakteverlies plaats omdat deze delen buiten deze begrenzing van Natura 2000-gebied vallen.

De oppervlakte areaalverlies van het werkterrein rotonde en ontsluitingsweg is 0,5 hectare binnen Natura 2000-gebied Rijntakken. Van dit gebied wordt in onderstaande paragraaf besproken wat het belang is voor de verschillende soorten niet-broedvogels.

6.2 Verstoring door geluid

Er zijn uit de literatuur geen drempelwaarden bekend voor vogels in relatie tot bouw- of industrielawaai. De beschikbare kennis inzake dosis-effectrelaties tussen geluidbelasting en vogels en "drempelwaarden" is grotendeels gebaseerd op onderzoek uit de jaren negentig van de vorige eeuw. Dit onderzoek door Reijnen en Foppen betrof de effecten van verkeersgeluid van auto's en treinen op broedende bosvogels en weidevogels. Deze kennis kan echter niet zomaar worden geëxtrapoleerd naar bouw- of industrielawaai of naar niet-broedvogels. Uit tal van onderzoeken is inmiddels bekend dat het gehoorvermogen van vogels sterk afwijkt van dat van de mens (zie o.a. Alterra-rapport 1482). Met uitzondering van de veel gevoeligere uilen horen de meeste vogels veel slechter dan de mens. Vogels horen over het algemeen ook in een smaller frequentiegebied dan mensen. Dit betekent dat ze niet dezelfde geluidstypen kunnen horen als mensen en dat de geluiden die zowel mensen als vogels kunnen horen vaak veel harder moeten zijn om door een vogel te kunnen worden gehoord. Over het geheel genomen is het bereik van optimaal horen bij vogels smaller dan bij zoogdieren. Het optimale bereik van vogels is 1 tot 4 a 5 kHz, de bovenste grens ligt bij 10 kHz. Daarmee is het gehoorvermogen van vogels (m.u.v. uilen) beduidend minder dan van de mensen en ligt het gemiddeld 20 dB lager. Het betreft hier een logaritmische schaal; een verschil van 20 dB in

gevoeligheid moet gepaard gaan met een tot honderdmaal toegenomen geluidsterkte om als gelijk ervaren te worden.

De veelal lage frequenties van bouw- en industrielawaai zijn voor de meeste vogels dus eenvoudigweg onhoorbaar, hetgeen tevens verklaart waarom veel vogels op of nabij zware industrieterreinen broeden in soms grote aantallen op locaties waar sprake is van (door mensen beleefde) hoge geluidsniveaus. Ook daaruit blijkt dat een effectbeschrijving op basis van dB(A)-contouren een vertekend en waarschijnlijk overdreven beeld geeft van de vermeende verstoringseffecten. Zo broeden bontbekplevieren, noordse sterns en visdieven jaarlijks op het bedrijventerrein Oosterhorn te Delfzijl waar sprake is van industriële geluidsniveaus van 60 dB(A) of hoger. Hetzelfde geldt ook voor de vele broedvogels andere industrieterreinen (o.a. Maasvlakte I en II) maar ook voor bouwterreinen en militaire oefenterreinen. Zelfs openlucht-popconcerten tijdens het broedseizoen, met geluidsniveaus van 100 dB(A) of meer, blijken geen effect te hebben op de aanwezigheid, dichtheden of het broedsucces van vogels in de directe omgeving.

Hierbij speelt het feit dat bij voortdurend (industrie)lawaai en wegverkeer gewenning optreedt. De vogels leren dat de geluiden niet gepaard gaan met (onverwachte) verstoring. Dit in tegenstelling tot werkzaamheden die niet op een vaste locatie uitgevoerd worden, zoals aanlegwerkzaamheden van een nieuwe weg, en waarbij op voor vogels onvoorspelbare plekken mensen aan het werk zijn. Deze verstoring zal doorgaans optisch van aard zijn.

Op grond van bovenstaande argumenten worden significante effecten als gevolg van bouw- en industrielawaai geheel uitgesloten voor het gehele plangebied, ook in cumulatie met andere geluidsbronnen. Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied kunnen worden uitgesloten.

6.3 Optische-, licht- en bewegingsverstoring

Verstoringsen tijdens de aanlegfase kunnen vogels verjagen uit hun foerageer-, rust- of broedgebied in de omgeving hiervan. Dit kan mogelijk gevolgen hebben voor het broedsucces of de overlevingskansen van individu of populatie. Verstoring betekent feitelijk verlies van een bepaalde oppervlakte van de habitat gedurende de werkzaamheden. In de situatie na afloop van werkzaamheden is een bepaald ruimtebeslag op het plangebied, en het gebruik kan ook weer leiden tot een toename van verstoring. In de gebruiksfase leidt (toename van) het gebruik van het dagrecreatieterrein tot verkeersbewegingen over de ontsluitingsweg en het recreatieterrein en bewegingen (inclusief licht) op de parkeerplaats en beweging van recreanten in het recreatiegebied en het Abbott Biologicals B.V.-terrein. Van deze bewegingen wordt verwacht dat de versturende effecten lager zijn dan die van de aanlegwerkzaamheden. Bij aanlegwerkzaamheden zijn namelijk gedurende een tijdelijke aaneengesloten periode mensen en machines in het plangebied aanwezig, wat tot verstoring van vogels kan leiden. Verkeer en beweging (tijdens aanleg en gebruik) is relatief voorspelbaar voor vogels en raken hier doorgaans aan gewend. Het plangebied ligt bovendien parallel aan een bestaande weg, waardoor de toename van verkeerseffecten hierdoor relatief beperkt is. Verstoring door autolampen die plotseling aangaan, vormen geen schrikeffect op het plangebied en de omgeving van het plangebied, omdat er voldoende hoge dichte hagen rondom de parkeerplaatsen aangelegd worden.

6.4 Verstoring in verandering populatie dynamiek op niet-broedvogels

De aanleg van de rotonde en ontsluitingsweg leidt tot een oppervlakteverlies van ca. 0,5 hectare terrein, wat grotendeels uit grasland bestaat. Een laaggelegen deel van het grasland onder aan het wegtalud vormt een plas-dras-gebied. Grasland en water vormen potentieel rust- en foerageergebied voor verschillende soorten niet-broedvogels met instandhoudingsdoelen in 'Rijntakken'. De soorten die in het gebied waar zijn genomen of binnen de verstoringsafstand aanwezig kunnen zijn worden weergegeven in tabel 5.3.

Voor deze niet-broedvogelsoorten wordt hieronder besproken wat de verwachte effecten van areaalverlies door de aanleg van rotonde en ontsluitingsweg zullen zijn.

Aalscholver

Aalscholwers zijn viseters, die rond het plangebied in alle open wateren en langs de IJssel te verwachten zijn. Het grasland van het plangebied zelf vormt geen biotoop voor aalscholver, het ondiepe water van het plas-dras onder aan het wegtalud vormt geen foerageergebied voor viseters als aalscholver. Het gehele NEM-telgebied waar het plangebied binnen is gelegen heeft als gemiddeld aantal aalscholwers 3 exemplaren in de periode 2011/12 t/m 2015/16 (Tabel 7.1). In de NDFF staan wel redelijk veel losse waarnemingen van aalscholver bij de plas in de Roetwaarden, op ca. 1,5 kilometer noordelijk van het plangebied.

Broeden doen aalscholwers in kolonieverband in bomen, in Rijntakken veelal vochtige oobossen. De meest nabije nestlocatie ligt de noordelijke Welsumerwaard op ruime afstand van het plangebied. Verder zijn kolonies bekend van Hengforder Waarden zuidelijk van Olst en de Duursche Waarden bij Wijhe.

De instandhoudingsdoelstelling van aalscholver wordt niet gehaald in Rijntakken. Mogelijk speelt verstoring van broedgebieden een rol, er zijn geen aanwijzingen dat beschikbaarheid van foerageergebied een knelpunt vormt (bron: Provincie Gelderland 2017). Het plangebied zelf vormt geen broed-, rust- of foerageergebied voor aalscholver. Met een verstoringsafstand van 150 meter en vluchtafstand van 75 meter zullen ter hoogte van het plangebied langs de IJssel aanwezige aalscholwers geen hinder ondervinden van de werkzaamheden en het gebruik van het plangebied. De omgeving van het plangebied, waar aalscholwers aanwezig kunnen zijn, is niet geschikt dat tal van andere plekken langs de IJssel, waarmee effecten op de aalscholver worden uitgesloten. Daarmee zal de aalscholver geen negatief effect ondervinden van de aanleg en het toekomstig gebruik van het plangebied.

Bergeend

Bergeenden foerageren in ondiepe wateren en op slikkige oevers. In de regio zijn ze aanwezig in het hele voorjaar en zomer, en in veel mindere mate gedurende de winter. Het plas-dras direct onder aan het wegtalud vormt mogelijk foerageergebied voor een beperkt aantal exemplaren bergeend. Er zijn hier geen waarnemingen bekend. In het NEM-telgebied zijn nauwelijks bergeenden geteld (seizoen gemiddelden van 0-1 ex.), deze tellingen zijn gedaan in de maanden oktober t/m april. Wel zijn veel losse waarnemingen gedaan in de plas in de Roetwaarden, op ruime afstand van het plangebied.

De niet-broedende bergeenden ruien in de zomer en nazomer op het open water, vooral op de zoute wateren. Hier zijn ze dan niet of nauwelijks afhankelijk van grasland. Nabij het plangebied kunnen ze mogelijk langs de rivier in holen in het zand broeden. Het grasland westelijk van de rotonde zou als rustgebied gebruikt kunnen worden, maar buiten het broedseizoen worden bergeenden niet vaak op zulke graslandjes waargenomen. Gesteld kan worden dat het plangebied en omgeving binnen de verstoringsafstand geen belangrijk

leefgebied voor de bergeend vormt. Daarmee zal de bergeend geen negatief effect ondervinden van de aanleg en het toekomstig gebruik van het plangebied.

Fuut

Futen zijn praktisch altijd op het water aanwezig. Nesten maken ze op het water of in de oeverzone. Buiten de broedperiode ruien ze in grote concentraties op open water. Het grasland van het plangebied zelf vormt geen biotoop, het ondiepe water van het plas-dras onder aan het wegtalud vormt geen foerageergebied voor viseters als fuut, en ook als broedgebied is het ongeschikt. In de regio van het plangebied worden de grotere aantallen gemeld op de plassen in de uiterwaarden. Op de IJssel zelf worden geen grote aantallen futen gemeld. Het dichtstbijzijnde open water wat geschikt is als rust- en foerageergebied ligt op 700 meter van het plangebied, wellicht gebruiken futen ook de recent aangelegde nevengeul (op ca. 300 meter afstand) in de Welsumerwaard. Als vluchtafstand wordt 200 meter gegeven, dieren zijn alert op 450 meter. Gezien het feit dat het plangebied langs een drukke weg plaatsvindt, de nevengeul aan de andere zijde van de IJssel is gelegen en er dichterbij verschillende andere menselijke activiteiten plaatsvinden (veerpond, bedrijventerrein) wordt gesteld dat verblijvende futen geen negatief effect ondervinden van de aanleg en het toekomstig gebruik van het plangebied.

Ganzen

Voor zowel brandgans, kolgans, grauwe gans als toendrarietgans geldt dat deze buiten het broedseizoen in allerlei graslanden en akkers kunnen foerageren. Hiertoe liggen in de omgeving van het plangebied tal van mogelijkheden. In principe zullen de ganzen niet kiezen voor dicht bij menselijke activiteiten, bebouwing of wegen gelegen graslanden als er betere alternatieven zijn. Uit de data van de NDFF blijkt dat in het uiterwaardengebied op de oostoever van de IJssel ter hoogte van Olst geen of zeer weinig waarnemingen zijn gedaan. Seizoen gemiddelden voor het NEM-telgebied waar het plangebied in ligt voor de periode 2011/12 t/m 2015/16 zijn voor kolgans 682 exemplaren, brandgans 4 exemplaren, grauwe gans 113 exemplaren. Toendrarietgans is niet waargenomen in die periode.

Als verstoringsafstand voor de verschillende soorten ganzen wordt 566 meter gegeven.

Voor in ieder geval kolgans en grauwe gans is vastgesteld dat foerageergebieden nabij wegen met verkeer worden gemeden (Krijgsveld *et al.* 2008).

De periode dat de ganzen in de regio aanwezig zijn, zijn november t/m april voor brandgans, toendrarietgans met name in januari en februari, kolgans in oktober t/m maart. Grauwe gans in het gehele jaar aanwezig, maar in de periode november t/m maart zijn de aantallen het hoogst.

Het grasland en de ondiepe plas-draszone in en nabij het plangebied is in potentie foerageergebied voor ganzen. Voor een soort als toendrarietgans bieden ook oogstresten op de maisakker nabij het plangebied mogelijk foerageergebied. Rusten doen de ganzen veelal op open water, het plas-dras is weinig geschikt voor grote aantallen ganzen om te rusten. Open water plekken is op tal van plaatsen in de verschillende uiterwaarden te vinden, maar niet nabij het plangebied. Gezien het ontbreken van waarnemingen en de hierboven gestelde voorkeur voor locaties verder van menselijke activiteiten, wordt gesteld dat de omgeving van het plangebied geen geschikt leefgebied is voor de verschillende ganzensoorten. Eventuele ganzen die binnen het plangebied zouden foerageren hebben voldoende uitwijkmogelijkheden in de wijde omgeving. De verschillende ganzensoorten zullen geen negatief effect ondervinden van het areaalverlies en de aanleg en het toekomstig gebruik van het plangebied.

Eenden

De verschillende eenden soorten die aangewezen zijn als niet -broedvogelsoort foerageren veelal op open water of ondergelopen grasland, waar ze ook rusten. Wilde eend, die op water foerageert op waterplanten en watermacrofauna, graast ook wel op graslanden. Tafeleend is een duikeend die vooral is waargenomen op de plassen in de Roetwaard en Welsumerwaard. Dit zijn plekken waar ze foerageren en waarschijnlijk ook rusten. Slobeend foerageert uitsluitend op het water, Krakeend foerageert doorgaans op waterplanten maar zoekt bij het foerageren ook wel het land op. Ook Pijlstaart foerageert wel op landplanten. Het grasland in het plangebied kan voor grazers als wilde eend en smient mogelijk foerageergebied vormen, het plas-dras daarnaast voor krakeend, tafeleend, slobeend en bergeend. Gezien de geringe omvang heeft het beperkte draagkracht voor foeragerende of rustende eenden. Gezien de ligging op 20 meter naast de N337 is het de verwachting dat de minder verstoorde wateren die in de omgeving aanwezig zijn meer gebruikt zullen worden door de eenden.

Van Pijlstaart zijn geen recente waarnemingen van het plangebied, in het NEM-telgebied wordt eenmaal een maandgemiddelde van 1 exemplaar vermeld voor de periode 2012/13 t/m 2015/16. De gemiddelde aantallen in het NEM-telgebied zijn van wilde eend 58 exemplaren, Krakeend 42 exemplaren en voor Tafeleend en Slobeend 1 exemplaar. Gezien de grotere mate van geschiktheid van grote delen van dit telgebied, en dan met name de plassen en omgeving en de rustiger gelegen graslanden wordt gesteld dat het plangebied en directe omgeving geen belangrijk onderdeel uitmaken van het leefgebied van deze eenden soorten. De verschillende eenden soorten zullen geen negatief effect ondervinden van het areaalverlies en de aanleg en het toekomstig gebruik van het plangebied.

Voor deze soorten geldt dat het plangebied en de aangrenzende gras- en maispercelen en ruigten geen geschikt biotoop vormen. Al deze soorten zullen buiten broedtijd veelal op plassen zoals in de Roetwaard en de andere uiterwaardgebieden te vinden zijn.

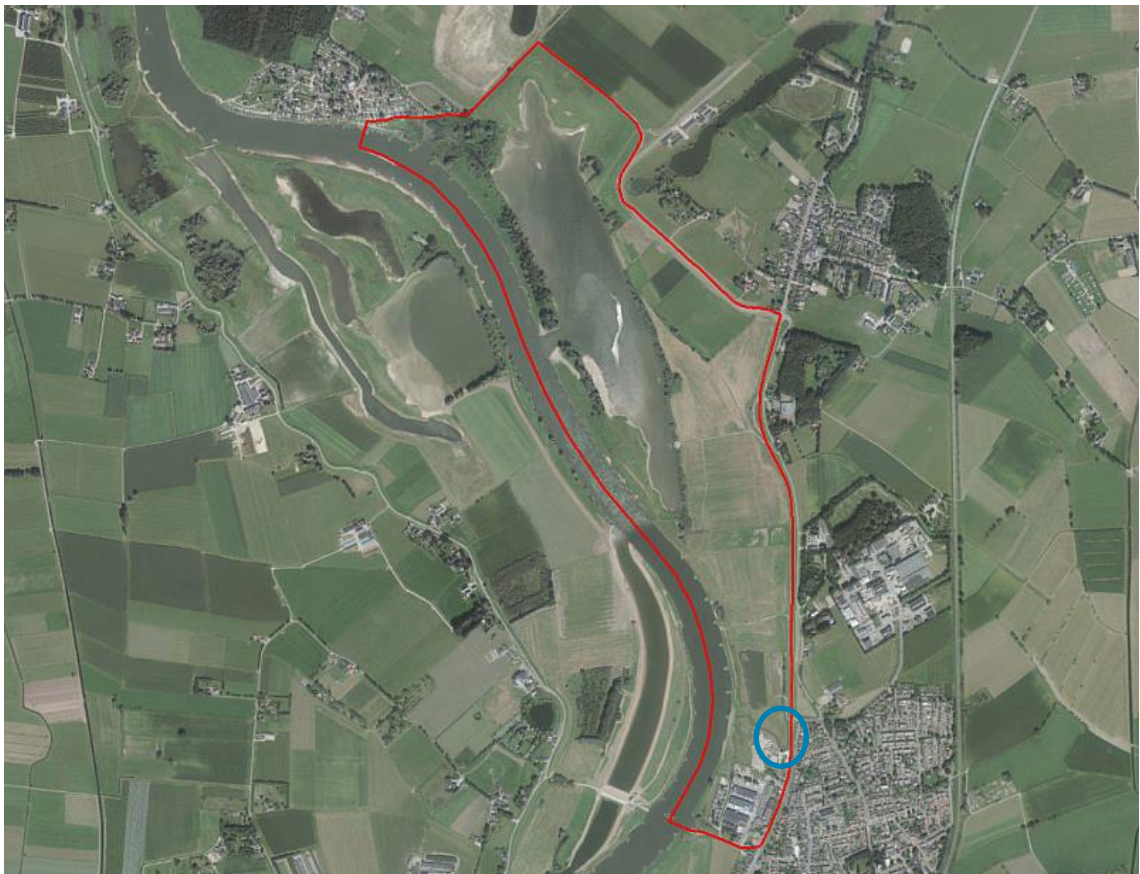
Tafeleend is een wintervogel die in de periode oktober tot in maart rond het plangebied aanwezig is. Voor wilde eend is deze periode vooral november t/m februari. Slobeend is voornamelijk van september t/m april in de regio aanwezig. Krakeend is het hele jaar aanwezig, met de laagste aantallen in het voorjaar en zomer.

Smient

Smienten zijn rond het plangebied waargenomen binnen de verstoringgevoelige afstand. Het zijn wintervogels die met name in de periode september tot in maart aanwezig zijn rond het plangebied. Smienten foerageren doorgaans 's nachts op -bij voorkeur natte- graslanden en rusten overdag op open water. Hoewel er hiertoe geschikt grasland nabij en binnen het plangebied aanwezig is maakt de NDFF hier geen melding van smient in het plangebied. Ook het plas/dras binnen het plangebied vormt geschikt foerageerbiotoop voor smient. De meeste losse waarnemingen van smienten in de NDFF betreffen dieren bij de plas in de Roetwaarden, en aan de westzijde van de IJssel in de Welsumerwaard. De wateren hier zijn belangrijk als rustgebied voor watervogels als smient. Als foerageergebied voldoen veel graslanden in de IJsseluiterwaarden. Het grasland binnen het plangebied is van beperkte omvang en enigszins verruigd. Er wordt niet verwacht dat hier smienten zullen foerageren.

Het plangebied maakt onderdeel uit van een NEM-telgebied voor watervogels, dat de Roetwaarden en het plangebied omvat (figuur 7.1). In het totale gebied zijn gemiddeld 53 exemplaren geteld (seizoen gemiddelde 2010 t/m 2015). Indien de vogels evenredig verdeeld zouden zijn over het plangebied is er sprake van enkele exemplaren binnen het plangebied, waarvoor in het gehele telgebied voldoende uitwijkmogelijkheden zijn.

Van de genoemde verstoringsafstand van 575 meter wordt niet verwacht dat deze tot over de IJssel reikt. Krijgsveld *et al.* noemt verstoringsafstanden van 90 meter bij wandelaars in het Waddengebied en 100 meter bij watersporters. Versturende effecten door werkzaamheden zullen naar verwachting enkel effect hebben op de direct westelijk van de rotonde foeragerende vogels. Vanwege de geringe oppervlakte, het lage aantal getelde smienten in het geheel telgebied en de afwezigheid van waarnemingen in de NDFF binnen het plangebied wordt gesteld dat door areaalverlies geen negatieve effecten op smient optreden. De smient zal daarmee geen negatief effect ondervinden van het areaalverlies en de aanleg en het toekomstig gebruik van het plangebied.

Figuur 7.1. Ligging SOVON NEM-telgebied watervogels (rode lijn). Met blauw is het plangebied aangegeven.

Tabel 7.1: Aantallen en ontwikkeling van niet-broedvogels in SOVON-telgebied zoals weergegeven met een rode contour in figuur 7.1., waarin het plangebied gelegen is.

Niet-broedvogel soort	Functie	Plangebied en/ of telgebied (p/t)	Aantallen uitgedrukt als	Aantallen					Gemiddeld aantal per 5 jr.
				11/12	12/13	13/14	14/15	15/16	
aalscholver	F		seiz. gem.	6	0	1	4	5	3
bergeend	F		seiz. gem.	1	0	1	0	0	0
brandgans	F		seiz. gem.	12	2	3	0	0	3
fuut	F		seiz. gem.	15	7	4	5	2	7
goudplevier	F		seiz. gem.	0	0	0	0	0	0
grauwe gans	F		seiz. gem.	216	152	107	64	24	113
grutto	F		seiz. gem.	0	0	0	0	0	0
kemphaan	F		seiz. gem.	0	0	0	0	0	0
kievit	F		seiz. gem.	39	21	146	9	18	47
kleine zwaan	F		seiz. gem.						
kolgans	F		seiz. gem.	2365	185	533	155	170	682
krakeend	F		seiz. gem.	111	53	16	9	21	42
kuifeend	F		seiz. gem.	90	20	35	19	19	37
meerkoet	F		seiz. gem.	235	162	81	29	16	105
nonnetje	F		seiz. gem.	7	3	0	2	0	2
pijlstaart	F		seiz. gem.	1	0	0	0	0	0
scholekster	F		seiz. gem.	0	0	0	0	0	0
slobeend	F		seiz. gem.	0	2	1	0	0	1
smient	F	t	seiz. gem.	147	91	3	6	16	53
tafeleend	F		seiz. gem.	1	1	1	0	0	1
toendrarietgans	F		seiz. gem.	0	0	0	0	0	0
tureluur	F		seiz. gem.	1	0	0	0	0	0
wilde eend	F		seiz. gem.	159	55	14	17	43	58
wilde zwaan	F		seiz. gem.	1	0	0	0	0	0
wintertaling	F		seiz. gem.	28	34	7	1	62	26
wulp	f		seiz. gem.	0	0	0	0	0	0

* gemiddelde waarden bij >0,5 of hoger zijn afgerond naar 1 en <0,5 naar 0, maar bij aantreffen van 1 individu is het minimale seizoen gemiddelde naar 1 afgerond.

7 Conclusie en advies

7.1 Conclusie

Het met ruimtebeslag van de aanleg van rotonde en ontsluitingsweg gepaard gaande areaalverlies voor niet-broedvogels en de aanleg van het recreatiegebied en het Abbott Biologicals B.V.-terrein leidt niet tot negatieve effecten op vogelsoorten. Het areaalverlies betreft ca 0,5 hectare binnen Natura 2000-gebied Rijntakken. Het grasland met plas-dras-gebiedje vormen potentieel foerageer- en rustgebied voor verschillende soorten watervogels, met name eenden en ganzen. Uit gegevens uit de NDFF blijkt niet dat deze soorten in het plangebied aanwezig zijn, en de draagkracht van het plangebied is op basis van verspreidingsgegevens en de huidige inrichting en beheer van het plangebied in de huidige vorm beperkt. Het NEM-watervogelgebied waar het plangebied binnen valt herbergt relatief geringe aantallen van de relevante vogelsoorten, welke veelal aan het open water in het telgebied gebonden zijn. Het plangebied wordt dan ook niet van belang geacht voor vogelsoorten met instandhoudingsdoelen van Rijntakken. Daarmee zullen niet-broedvogels van Natura 2000-gebied 'Rijntakken' geen negatieve effecten ondervinden van het areaalverlies en de aanleg en het toekomstig gebruik van het plangebied.

Bij aanlegwerkzaamheden zijn mensen en machines in het plangebied aanwezig, wat tijdelijk tot verstoring van vogels kan leiden. Deze niet-significante verstoring is alleen tijdelijk en beperkt van aard en zal na de aanleg geen sprake meer van zijn. Ten aanzien van algemeen voorkomende vogels wordt wel aanbevolen de aanleg buiten het broedseizoen uit te voeren. Verkeer en beweging is relatief voorspelbaar, en vogels die nabij verkeerswegen verblijven zijn hier doorgaans aan gewend. Tijdens het gebruik is er geen sprake van een schrikeffect over een grotere afstand in het donker op het plangebied en de omgeving, door het plotseling aangaan van autoverlichting op parkeerplaatsen. Dit omdat een relatief hoge dichte haag rondom de parkeerplaatsen aangelegd wordt. Met het bovenstaande is er geen sprake van significante effecten door optische verstoring of verstoring door geluid, beweging en licht en verandering in populatiedynamiek op Natura 2000-gebied 'Rijntakken'. In dit kader staat de Wet natuurbescherming niet in de weg om het plan uit te voeren. Wel wordt aanbevolen om een melding van het plan te doen bij de Provincie Overijssel, omdat een deel van het gebied een klein vlak van Natura 2000-gebied 'Rijntakken' doorsnijdt.

7.2 Cumulatieve effecten

Cumulatieve effecten treden op wanneer meerdere projecten, processen of handelingen een negatief effect hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden. De processen, projecten of handelingen hebben mogelijk tezamen een significant effect ondanks dat zij onafhankelijk van elkaar geen significant effect hebben. Ook op basis van de werkbeschrijving worden er geen cumulatieve negatieve effecten op de Natura 2000 doelstellingen niet verwacht. Een Passende Beoordeling met bijbehorende cumulatietoets is in deze situatie niet noodzakelijk.

Bijlagen

Bijlage 1 Wetgeving en beleid

Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) vervangt sinds 1 januari 2017 de Natuurbeschermingswet 1998, Flora- en faunawet en de Boswet en voorziet hiermee in een gemoderniseerd wettelijk kader voor de bescherming van natuurgebieden, dier- en plantensoorten en houtopstanden. Een belangrijk deel van de in de wet opgenomen regels bestaat uit de omzetting van de internationale verplichtingen op het vlak van bescherming van de biologische diversiteit, in het bijzonder de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De Wnb richt zich in basis op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit,
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De wet geeft ook invulling aan de in het bestuursakkoord natuur gemaakte afspraken over decentralisatie van taken en verantwoordelijkheden van het Rijk naar de provincies. De instrumenten en begrippenkaders van de Wnb zijn zo goed mogelijk afgestemd op andere onderdelen van het omgevingsrecht, in het bijzonder de toekomstige Omgevingswet.

In de Wnb zijn, behalve meer algemene bepalingen over bevoegdheden, natuur- en landschapsbeleid, beleidsmonitoring en instrumenten ter bescherming van natuur en landschap ook specifieke regels opgenomen ter bescherming van bijzonder natuurwaarden. Het gaat dan in het bijzonder om de bescherming van natuurgebieden van Europees belang (Natura 2000-gebieden) en de bescherming van soorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen die een specifieke bescherming behoeven. Deze onderwerpen zullen hieronder worden toegelicht.

Zorgplicht

Een belangrijk overkoepelend instrument is de zorgplicht (artikel 1.11) waarin gesteld wordt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Deze zorg houdt in elk geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor in het wild levende dieren en planten:

- dergelijke handelingen achterwege laat dan wel
- indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
- voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zo veel mogelijk beperkt of ongedaan maakt (mitigatie).

Gebiedsbescherming

In de Wnb zijn regels opgenomen die de bescherming van natuurgebieden van Europees belang die behoren tot het Natura 2000-netwerk. Deze gebieden worden beschermd om de gunstige staat van instandhouding van vogelsoorten, habitattypen en andere planten- en diersoorten te behouden en waar nodig te herstellen. Voor plannen of projecten met mogelijke schadelijke handelingen is in de Wnb een vergunningensysteem opgenomen. Hieraan gekoppeld kan het bevoegd gezag preventieve dwingende maatregelen opleggen om schadelijke effecten te voorkomen.

Op basis van de Wnb wordt alleen nog bescherming geboden aan de zogenaamde Natura 2000-gebieden, welke onderdeel zijn van het Europese netwerk van natuurgebieden. De eerder nationaal beschermde natuurmonumenten worden niet meer beschermd op grond van nationale wetgeving. Wel kunnen provincies 'bijzondere provinciale natuurgebieden' en bijzondere provinciale landschappen' aanwijzen. Provincies kunnen eventueel zelf regelgeving opstellen voor deze gebieden.

De gebiedsbescherming is gericht op de bescherming van aangewezen habitats en soorten binnen de gebieden. Significant negatieve effecten op het beschermde gebied zijn niet toegestaan, tenzij sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, er geen alternatieven voorhanden zijn en alle schade wordt gecompenseerd. De wet voorziet eveneens in het beschermen van het gebied tegen handelingen buiten het Natura 2000-gebied met een mogelijk negatief effect op de beschermde habitats en hieraan gekoppelde soorten. Dit is geregeld op basis van de zogenaamde externe werking.

Ten aanzien van Natura 2000-gebieden komen de uitvoeringsbevoegdheden voor het overgrote deel bij de provincies te liggen, met uitzondering van het aanwijzen van Natura 2000-gebieden en het vaststellen van de instandhoudingsdoelstellingen. Ten aanzien van de uitvoering is de provincie waarin een ingreep plaatsvindt, bevoegd. Voor rijks wateren blijft de rijksoverheid bevoegd.

Soortenbescherming

De in de Wnb gestelde regels ter bescherming van soorten voorzien in voorschriften ter bescherming van de van nature in het wild levende planten- en diersoorten. In dit deel staan de verplichte instrumenten van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern, Bonn en het biodiversiteitsverdrag centraal. Het is erop gericht om voor de beschermde soorten een gunstige staat van instandhouding te bereiken of te herstellen.

Verbodsbepalingen

De verboden, afwijkingsmogelijkheden en andere beschermingsmiddelen zijn direct overgenomen uit deze richtlijnen en verdragen en worden in de Wnb opgedeeld in drie beschermingsregimes. Elk van de drie beschermingsregimes kent zijn eigen soortenlijsten met daarbij eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffingsverlening. Voor de eerste twee beschermingsregimes sluiten deze nauw aan bij de verboden en uitzonderingen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere soorten geldt een minder strikt regime.

Vogelrichtlijnsoorten: De bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogels van soorten die voorkomen in de EU als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn en de niet in die bijlage genoemde geregeld voorkomende trekvogelsoorten (artikel 3.1; zie bijlage 1).

Voor deze soorten gelden de volgende verboden:

- lid 1: Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
- lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- lid 3: Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
- lid 4: Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- lid 5: Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Habitatrichtlijnsoorten: De bescherming van in het wild levende dieren en planten van soorten die voorkomen in de EU (zie bijlage 1) op grond van de Habitatrichtlijn (bijlagen I, II, IV en V) en soorten van de Conventie van Bern Appendix II en de Conventie van Bonn Appendix I (art. 3.5; zie bijlage 1). Voor deze soorten zijn in de Wnb de volgende verboden opgenomen:

- lid 1: Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- lid 2: Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- lid 3: Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
- lid 5: Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Andere soorten: De bescherming van niet onder de bovenstaande twee categorieën vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland, vermeld in de bijlage van de Wnb (art. 3.10; zie bijlage 2). Voor deze soorten is onverminderd artikel 3.5 eerste, vierde en vijfde lid het verboden om:

- lid 1a: in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen.
- lid 1b: de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
- lid 1c: vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Voor de zoogdier-, amfibie- en reptielsoorten opgenomen in de bijlage van artikel 3.10 geldt geen Europese verplichting tot bescherming. Deze soorten worden beschermd vanwege ecologische redenen of de breed in de maatschappij levende overtuiging dat deze dieren een bescherming behoeven. Hiermee geeft Nederland uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om kwetsbare en bedreigde dier- en plantsoorten te beschermen.

Houtopstanden

Het doel van in de Wnb opgenomen de regels ten aanzien van houtopstanden blijft de blijft de instandhouding van het bosareaal. De kern wordt gevormd door een meldplicht, herplantplicht en mogelijke oplegging van een kapverbod. Deze regels vloeien als zodanig niet onmiddellijk voort uit internationale verplichtingen, maar is van wezenlijk belang in het licht van nationale en internationale natuur-, landschaps- en milieudoelstellingen.

De regels met betrekking tot houtopstanden zijn van toepassing op alle bossen en houtopstanden buiten de 'bebouwde kom Wnb' groter dan 1.000 m² en rijbeplantingen van meer dan 20 bomen. De wet verplicht om de grond waarop het bos heeft gestaan binnen 3 jaar opnieuw in te planten met bomen. Indien mogelijk is herplanting door natuurlijke verjonging ook toegestaan. Waar natuurlijke verjonging niet mogelijk of te verwachten is, bijvoorbeeld bij lintbeplantingen minder dan 30 meter breed, moet geplant worden met boomsoorten die aansluiten bij de groeiplaats. De begrenzing 'bebouwde kom Wnb' wordt door de gemeente vastgesteld, maar hoeft niet samen te vallen met de bebouwde kom in het kader van de wegenverkeerswet. In geval een boom/bomen of andere houtopstanden binnen de bebouwde kom worden gekapt, dan kan een gemeentelijke (omgevings-)vergunning nodig zijn. Dit zal specifiek bij de betreffende gemeente moeten worden nagegaan. Struikbeplantingen groter dan 1.000 m² vallen onder de wet, met uitzondering van éénrijige geschoren meidoornheggen die als zodanig zijn aangelegd en worden beheerd. Spontane bosopslag langs sloten, op natuurterreinen en braakliggende terreinen valt onder de Boswet, zodra sprake is van een bedekkings-percentages van 60% en een opslag van vijf jaar of ouder. De Boswet is niet van toepassing op: erven en tuinen, windschermen van bomen langs boomgaarden, éénrijige beplanting van populier of wilg op of langs landbouwgronden, Italiaanse populier, linde, paardenkastanje en treurwilg, vruchtbomen, kerstsparen en kweekgoed.

Ook bevat de Wnb een basis om regels te stellen ter uitvoering van Europese regels die beogen te verzekeren dat in internationaal verband verhandeld hout en verhandelde houtproducten duurzaam zijn.

Nesten

De Wnb kent geen standaardperiode voor het broedseizoen van vogels. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken.

Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 1.3 lid 2 van de Wnb. U heeft voor deze soorten geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. En ook niet als u maatregelen treft die voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats vestigen tijdens het broedseizoen. U mag dus buiten het broedseizoen nesten verplaatsen of verwijderen, maar daar zijn uitzonderingen op.

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 1.3 lid 2 van de Wnb het gehele seizoen:

1. nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2. nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
3. nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
4. vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Deze categorieën zijn terug te vinden in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten'.

Nesten die *niet* het hele jaar door zijn beschermd

In de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

5. nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten

De aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten is indicatief en niet uitputtend. Als aanvulling op de vorige lijst zijn ook vogelsoorten opgenomen met niet jaarrond beschermde nesten. De soorten uit bovenstaande categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voormalige ecologische hoofdstructuur, EHS) is een netwerk van beschermde natuurgebieden, dat in de basis gevormd wordt door de al bestaande natuur, zoals duinen, heiden, bossen, meren en landgoederen. Aanvullend hierop worden nieuwe natuurgebieden ontwikkeld, bijvoorbeeld op gronden die eerst voor landbouw gebruikt werden. Ecologische natuurverbindingen verbinden deze gebieden met elkaar.

In het NNN liggen:

- bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 nationale parken;
- gebieden waar nieuwe natuur wordt aangelegd;
- landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer;
- ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de kustzone van de Noordzee en de Waddenzee;
- Alle Natura 2000-gebieden.

Het NNN moet uiteindelijk samen met de natuurgebieden in andere Europese landen het aaneengesloten pan-Europees Ecologisch Netwerk (PEEN) vormen. Het ruimtelijke beleid voor het NNN is gericht op behoud en ontwikkeling (spelregels EHS) van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in deze gebieden het 'nee, tenzij'-regime. Indien een voorgenomen ingreep de 'nee, tenzij'-afweging met positief gevolg doorloopt kan de ingreep plaatsvinden, mits de eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en resterende schade wordt gecompenseerd. Indien de voorgenomen planontwikkeling met bijbehorende ingreep/ingrepen niet voldoet aan de voorwaarden uit het 'nee, tenzij'-regime dan kan de ingreep niet plaatsvinden, tenzij het onderstaande van toepassing is.

Saldobenadering

In die gevallen waarbij het instrument saldobenadering van toepassing is hoeft het 'nee, tenzij'-afwegingskader niet doorlopen te worden en is ook geen sprake van compensatie, zoals bij ingrepen onder het 'nee, tenzij'-regime.

Harde eis hierbij is wel dat aan alle voorwaarden voor het toepassen van de saldobenadering wordt voldaan. Alleen dan is immers per saldo winst voor het NNN gegarandeerd. Is dit niet het geval dan geldt onverkort het 'nee, tenzij'-regime.

Beoordeling van effecten van een ingreep op het NNN

Voor de beoordeling van de effecten van een ingreep en bij het nader invullen van de begrippen: 'geen netto verlies', 'behoud van ambitie', 'versterking van het NNN' en 'kwaliteitsslag' zijn de volgende aandachtspunten ten aanzien van natuurkwaliteit belangrijk:

- zowel de actuele natuurwaarden als het vastgelegde natuurdoel zijn relevant;
- natuurwaarden worden primair afgemeten aan doelsoorten en natuurlijkheid (de kwaliteitscriteria van natuurdoeltypen);
- behoud en ontwikkeling van natuurwaarden zijn afhankelijk van het voldoen aan een reeks van randvoorwaarden (met name bodemgesteldheid, waterkwaliteit, processen in de omgeving, minimumoppervlakte en beheer).
- significant negatieve effecten betreffen zowel natuur- als hun randvoorwaarden;
- lokale ingrepen kunnen (negatieve) effecten hebben op drie schaalniveaus: lokaal, regionaal (kerngebied van het NNN) en landelijk (hele NNN). De vervangbaarheid van natuur hangt af van meerdere ecologische aspecten alsmede relevante nationale beleidsambities.

Bijlage 2   Literatuur

Henkens R.H.J.G. 2007 Champ Car evenement TT-circuit Assen. Alterra-rapport 1482.

Krijgsveld K.L., R.R. Smits & J. van der Winden 2008. Verstoringgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie. Rapport 08-173. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Krijgsveld, K. e.a. 2012 Effecten van dancefestival Amsterdam Open Air op broedvogels. Bureau Waardenburgrapport 12-115.

LievensenseCSO Milieu B.V., 2017, Quickscan Natuurwetgeving-IJsselzone Veerweg te Olst, documentcode: 16M8038.RAP001.Qsn, LievensenseCSO Milieu B.V., Bunnik

Ministerie van Economische Zaken 2017 Wijzigingsbesluit Natura 2000-gebied Veluwerandmeren. Directie Natuur en Biodiversiteit. DN&B/107-076. April 2017. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.

NDFD 2010 t/m 2018, losse waarnemingen, Nationale Databank Flora en Fauna, Bekende verspreiding van soorten ten opzichte van het plangebied

NDFD 2010 t/m 2018, SOVON NEM-tellingen (tellingen zijn tot en met 2015 bekend)

Provincie Gelderland 2017. Ontwerp-Beheerplan Natura 2000 38-Rijntakken.

Provincie Overijssel, 2016, Provincie Overijssel Vaststelling hoofdstuk 7 Omgevingsverordening Overijssel 2009. Provinciaal blad Nr. 7082, 30-122016. Provincie Overijssel, Zwolle.

Regiegroep Natura 2000, 2015. <http://www.natura2000.nl/items/actuele-kaart-2-2015-met-begrenzings-natura-2000-gebieden-.aspx>

Royal Haskoning DHV, 2017, Aanpak N337 – De Meente, Ontwerp Plan in Hoofdpijnen, versie 04, referentie: T&PBE5223R002D04, Royal Haskoning DHV, Amersfoort

Vegte, F. van der, J. Bosman & D. Logemann. 2014. Effectafstanden Natura 2000-gebieden Veluwe en Rijntakken Provincie Gelderland. Arcadis Nederland BV, Apeldoorn.

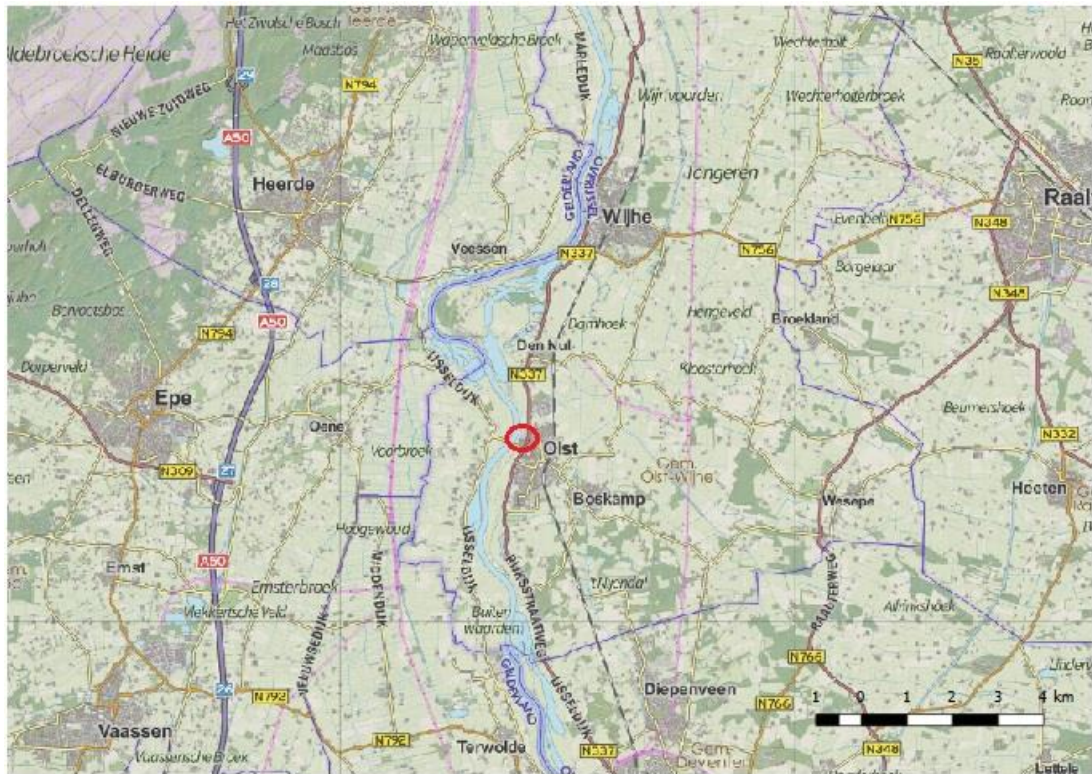
Internetbronnen:

www.bij12.nl

www.quickscanhulp.nl

www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx

Bijlage 3 Kaart regionale ligging

Locatie van het plangebied (rood omcirkelt; bron: pdok.nl)

Bijlage 4 Foto's van het plangebied

Bijlage 5 Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied de Rijntakken

Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied 'Rijntakken': SVI landelijk Landelijke Staat van Instandhouding (-- zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig) en doelstellingen (= behoudsdoelstelling en > verbeter- of uitbreidingsdoelstelling)

		SVI Landelijk	Doelstelling		
			oppervlakte	kwaliteit	populatie*
Habitattypen					
H3150	meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	-	>	>	
H3260B	beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden)	-	>	=	
H3270	slikkige rivierovers	-	>	>	
H6120	*stroomdalgraslanden	--	>	>	
H6430A	ruigten en zomen (moerasspirea)	+	=	=	
H6430C	ruigten en zomen (droge bosranden)	-	>	>	
H6150A	glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	-	>	>	
H6150B	glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)	--	>	>	
H91E0A	*vochtige alluviale bossen (zachthoutoobossen)	-	=	>	
H91E0B	*vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	--	>	>	
H91F0	droge hardhoutoobossen	--	>	>	
Habitatsoorten					
H1095	zeeprik	-	>	>	>
H1099	rivierprik	-	>	>	>
H1102	elft	--	=	=	>
H1106	zalm	--	=	=	>
H1134	bittervoorn	-	=	=	=
H1145	grote modderkruiper	-	>	>	>
H1149	kleine modderkruiper	+	=	=	=
H1163	rivierdonderpad	-	=	=	=
H1166	kamsalamander	-	>	>	>
H1318	meervleermuis	-	=	=	=
H1337	bever	-	=	>	>
Broedvogels					
A004	dodaars	+	=	=	45
A017	aalscholver	+	=	=	660
A021	roerdomp	--	>	>	20
A022	woudaapje	--	>	>	20
A119	porseleinhoen	--	>	>	40
A122	kwartelkoning	-	>	>	160
A153	watersnip	--	=	=	17
A197	zwarte stern	--	=	=	240
A229	ijsvogel	+	=	=	25
A249	oeverzwaluw	+	=	=	680
A272	blauwborst	+	=	=	95
A298	grote karekiet	--	>	>	70
Broedvogelsoorten					
A005	fuut	-	=	=	570

		SVI Landelijk	Doelstelling		
			oppervlakte	kwaliteit	populatie*
Habitattypen					
A017	aalscholver	+	=	=	1300
A037	kleine zwaan	-	=	=	100
A038	wilde zwaan	-	=	=	30
A039	toendrarietgans		=	=	125f
A039	toendrarietgans	+	=	=	2800s
A041	kolgans		=	=	35400f
A041	kolgans	+	=	=	180100s
A043	grauwe gans		=	=	8300f
A043	grauwe gans	+	=	=	21500s
A045	brandgans		=	=	920f
A045	brandgans	+	=	=	5200s
A048	bergeend	+	=	=	120
A050	smient	+	=	=	17900f,s
A051	krakeend	+	=	=	340
A052	wintertaling	-	=	=	1100
A053	wilde eend	+	=	=	6100
A054	pijlstaart	-	=	=	130
A056	slobeend	+	=	=	400
A059	tafeleend	--	=	=	990
A061	kuifeend	-	=	=	2300
A068	nonnetje	-	=	=	40
A125	meerkoet	+	=	=	8100
A130	scholekster	--	=	=	340
A140	goudplevier	--	=	=	140
A142	kievit	-	=	=	8100
A151	kemphaan	-	=	=	1000
A156	grutto	--	=	=	690
A160	wulp	+	=	=	850
A162	tureluur	-	=	=	65

*prioritair habitattypen

foerageergebied (f), slaap- en rustplaats (s)